

Faculty Members' Perceptions and Motivations for Contributing to and Using Open Course Materials

Nurhayat Kocatürk Kapucu¹, Ali Yakar², Müge Adnan³

About the Article

Received: 30.09.2024
Accepted: 03.01.2025
Published: 07.03.2025

Keywords

Open Course,
Open Educational Resources,
Open Access,
Higher Education

Abstract

Ensuring the active participation of faculty members in the open education movement should be a clear priority for higher education institutions aiming to stand out in the area of Open Education. This research was designed to determine the perceptions of Muğla Sıtkı Koçman University (MSKÜ) faculty members regarding making their course materials freely accessible, and their motivation to participate in the associated institutional practices. Formed as part of a project supported by Muğla Sıtkı Koçman University Scientific Research Projects Coordination Unit, the study aimed to assess faculty members' perceptions and motivations related to open education and open educational resources. Conducted as a case study, the research involved 21 voluntary participants from a group of 230 faculty members from whom data were collected. Semi-structured interviews were conducted with the participant faculty members who worked within 11 different faculties located at MSKÜ's central campus. The interviewed participants emphasised their need for professional support, collaboration, and the necessary time to develop and disseminate open course materials. Participants who were cautious about copyright issues also stressed the importance of technological and institutional support, along with incentives and teamwork. Higher education institutions were considered to play a significant role in the dissemination and improvement of open educational resources and practices due to their mission to produce and spread knowledge.

For Citation

Kocatürk Kapucu, N., Yakar, A., & Adnan, M. (2025). Faculty members' Perceptions and Motivations for Contributing to and Using Open Course Materials. *MSKU Journal of Education*, 12(1), 23-52. DOI: 10.21666/muefd.1558651

Introduction

Open educational resources (OER) are considered one of the most innovative and cost-effective methods of improving the quality of educational services since they aim to make best use of existing resources. As an educational movement, OER has been described as having the potential to transform teaching and learning practices across all levels. Having emerged in the late 1990s and become widespread particularly over the past 10-15 years in parallel with advancements in information and communication technologies, the OER movement has considerably reduced the time overhead necessary to design and prepare new courses and academic programmes, as well as facilitating the sharing, storage, and dissemination of knowledge, and helping to improve the quality of education at every level (Kanwar et al., 2010). OER provides both students and educators with global access to educational content, thereby offering opportunities to readily access a wide variety of learning resources.

OER offer high-quality educational opportunities by providing tools and materials that enable the realisation of quality education along with the principle of openness and free accessibility, and by enriching the entire process through the utilisation of digital instructional technologies. OER encompass various digital formats, such as online textbooks, lecture notes, slides or recordings, instructional videos, web-based study materials, animations, simulations, digital graphics, MOOCs or assessment tools with automated feedback. To qualify as OER, these resources must be freely accessible for at least educational purposes (Bates, 2022). Academicians may voluntarily agree to make the course materials they create available to the wider public without expectation for anything in return. However, unlike the

¹ Muğla Sıtkı Koçman University – nurhayat@mu.edu.tr – ORCID: 0000-0002-6872-6612

² Muğla Sıtkı Koçman University – aliyakar@mu.edu.tr – ORCID: 0000-0002-4359-0552

³ Muğla Sıtkı Koçman University – muge@mu.edu.tr – ORCID: 0000-0003-3256-7418

formal tuition approach offered by distance education, the OER movement does not offer academic degrees or certificates to beneficiaries; rather, it is simply a means to facilitate the provision of free access to course plans, methods, and certain educational tools unrestricted by copyright, in order to promote equality in education. Faculty members who wish to enrich their courses, those planning to offer similar courses at their own universities, alumni who want to follow developments in areas of academic interest, and currently enrolled university students are considered the natural users of OER.

The primary goal of OER and its related applications is to expand educational opportunities, increase access, and promote equity. In recent years, a growing awareness regarding openness due to advancements in digital technologies has made the concept an important theme in today's education (Knox, 2013). Openness can help enhance access, equity, and collaboration in education, while also promoting social justice and removing some of the traditional barriers to learning (Koçdar et al., 2023; Zawacki-Richter et al., 2020).

In the context of higher education, different degrees and forms of openness may be discussed. The term 'open' can be applied to various areas such as student admission criteria, flexibility in registration periods or course and programme options, professional development, assessment practices, teaching, learning, and also in research (Zawacki-Richter et al., 2020). A United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization's (UNESCO) report titled 'Open Educational Resources: Open Content in Higher Education' (Albright, 2005) defined open educational resources as educational content made available openly and free of charge, facilitated by information and communication technologies, and aimed at specific users. OER aims to support specific educational programmes by making educational tools and materials accessible through technology, and typically includes topics, syllabi, lecture notes, simulations, annotated examples, learning objects, reading lists, and examples of exams, tests, and projects (Johnstone, 2005). OER is regarded as being particularly valuable and important due to its considerable potential for application in both higher education and in adult education worldwide, as well as its applicability to various levels of education.

The Massachusetts Institute of Technology (MIT) played a crucial role in the global spread of the OER movement, which expanded in the early 2000s with the participation of universities from 19 different countries, and which also had an impact on higher education in Turkey. In 2006, the National Open Course Materials Programme was initiated in Turkey under the leadership of the Turkish Academy of Science (TÜBA) and in collaboration with the Turkish Council of Higher Education (YÖK) and the Scientific and Technological Research Council of Turkey (TÜBİTAK) (Orta Doğu Teknik Üniversitesi [Middle East Technical University], 2019). Initially supported by 24 universities, the project grew to include 60 universities by 2014. The Open Course Materials Programme is one of the key components of TÜBA's Science Society Project. Since its establishment, higher education institutions such as the Middle East Technical University (METU), Ankara University, Ege University, Başkent University, Hacettepe University, Istanbul Technical University, Gazi University, Atılım University, Sabancı University, Harran University, and Bartın University have prepared and published course materials on their websites (Şen Baysal et al., 2015; Türkiye Bilimler Akademisi [Turkish Academy of Science, TÜBA], 2019).

The most important initiative in the creation of OCW is the electronic public availability of university course systems. Providing accessibility and usability of high-quality educational materials offers extraordinary opportunities for sharing, use, and reuse that can be accessed continuously by participants worldwide. OER, OCW, and Massive Open Online Courses (MOOCs), as an application area of information technologies, enable the discovery and adoption of new, different, and better ways of learning, more practical ways and experiences for learners and instructors, as well as achieving learning goals more effectively (Rodriguez et al., 2017). Since open educational resources have become a new means of sharing information and knowledge, they have started to replace traditional educational materials, thereby offering learners new opportunities to acquire and develop lifelong learning and digital literacy skills, which are also considered '21st century skills' (Çakmak et al., 2013). In this context, OCW helps to enrich the course-related resources available to students, providing instructors with the opportunity to compare, benefit from, and to improve their course content in line with others who teach similar courses. In addition, OCW, which can be utilised by anyone wanting to improve and develop themselves, constitutes an important resource for lifelong learning (TÜBA, 2019).

The basic philosophy of Turkey's OCW Programme is to ensure that everyone who wants to access content on a national and international scale can benefit readily from the service. As the extent to which OCW prepared by universities becomes more widespread, the quality of the Turkish higher education system will likely improve and the increased use of the Internet for educational purposes will become more dynamic and active (Toplu & Gökçearsan, 2012).

UNESCO's 2005 report on OER (Albright, 2005) drew attention to the participation of lecturers in the production and sharing of open content and the use and sharing of open access materials in accordance with copyright laws, and highlighted these two sensitive issues regarding OER usage in higher education. The primary component of an OER is its educational content, whilst the source is the lecturer who produced the content and agreed to freely and openly share it. Therefore, ensuring and securing the active participation of lecturers in the open education movement should be considered a priority for higher education institutions that wish to stand out in this field.

Through the use of OCW and OER, learners, instructors, institutions and organisations can achieve multifaceted gains in education and training, including; i) supporting teaching, ii) ease of access to open materials, iii) increased professional quality, and iv) adapting to developments in the world (Caro & Lesko, 2014). OCW, which are accessible via the Internet, offer a global opportunity to learn in different fields through the use of virtual classrooms. Providing such a service within higher education institutions is of paramount importance in terms of institutional recognition, increasing the quality of both learning and also the teaching materials used, and in addressing people from all walks of life who would otherwise likely remain outside the scope of formal education. However, further studies should be conducted in order to improve the capacity to use and contribute to the production of OER, to generate and produce OER according to appropriate and recognised instructional design models, to equip instructors with the necessary technical skills to integrate OER into their courses, and to direct students to use OER in a way that supports their growth and development as independent learners (Mishra, 2017). It is expected that the number and quality of OCW and OER platforms will improve with the increase of studies in this field. Therefore, it is aimed to overcome the barriers to the construction, reproduction and sharing of knowledge.

The current study was designed to contribute to the literature on open access and OER in particular, with the aim of removing barriers to the construction, reproduction, and sharing of knowledge. In the context of the OER movement in Turkey, the current research was conducted as the foundation for Muğla Sıtkı Koçman University's OER platform. The study focused on determining the perceptions of Muğla Sıtkı Koçman University faculty members regarding making their course materials freely accessible, and also to reveal their motivation behind actively participating in the institutional initiative related to open courseware.

Method

Research Model

The current study, which was conducted within the scope of a project supported by MSKU's Scientific Research Projects Coordination Unit as a case study, aimed to determine the perceptions and motivations of lecturers regarding their use of OER. For this purpose, a case study design was used in the research. Case study involves in-depth examination of a limited study group, which particularly suits experimental research that examines a current phenomenon within its real-life context (Yin, 2003). In field-oriented research studies the initial focus is on determining the unit of research, that is, the situation of interest, followed by an attempt to reveal the final product (Merriam, 2018). In case studies, in-depth information about the subject can be reached and its extremes examined (Creswell, 2003). In this way, it is ensured that new findings can be identified and explored, and that prior existing information is re-examined with the aim of reaching certain judgements without bias or generalisation. Within the scope of case study, in addition to qualitative data capture methods such as observation, interview, and literature review, quantitative data may also be collected via the application of questionnaires.

Study Group

The study group of the research consisted of 21 voluntary participants out of a total of 230 lecturers whose data were collected. The sample of the research was determined according to the maximum diversity sampling method. Demographic information regarding the research participants within the scope of this research is presented in Table 1.

Table 1. Demographic Information of Participants

Demographic Data		<i>n</i>	%
Gender	Female	12	57.14
	Male	9	42.86
Age range (years)	26-35	4	19.05
	36-45	12	57.14
	46-55	5	23.81
	56-65	0	0.00
	Over 65	0	0.00
Academic title	Research assistant	2	9.52
	Lecturer	2	9.52
	Assistant professor	5	23.81
	Associate professor	10	47.62
	Professor	2	9.52
Science field	Natural sciences	6	28.57
	Social sciences	6	28.57
	Health sciences	3	14.28
	Educational sciences	6	28.57
Years of service	0-5	6	28.57
	6-10	4	19.05
	11-15	5	23.81
	16-20	3	14.29
	21-25	0	0.00
	26-30	2	9.52
	Over 30	1	4.76
Total		21	100.00

Efforts were made to interview a balanced set of participants that would be representative across the board to cover each demographic data category, and this was achieved through a group of 21 individual volunteer participants.

Materials and Data Collection

Within the scope of the research, a semi-structured interview form was used as a data collection tool. The interview form, which consists of questions aiming to reveal the thoughts of lecturers on the production, sharing and use of open course materials (OCW, OER), was finalized by taking specialist opinions. The semi-structured interviews were conducted via video conferencing with 21 participant lecturers representing the fields of science, health sciences, educational sciences, and social sciences across 11 different faculties located within MSKU's central campus. Case study was considered the most appropriate methodological model since it supports the primary goal of increasing participant lecturers' awareness of OER through determining their views on OER production, sharing, and usage, and in determining to what extent they can contribute to the university's institutional OER policy. Hence, the study aimed to reveal the experiences, opinions, and expectations of lecturers leading the production of OCW.

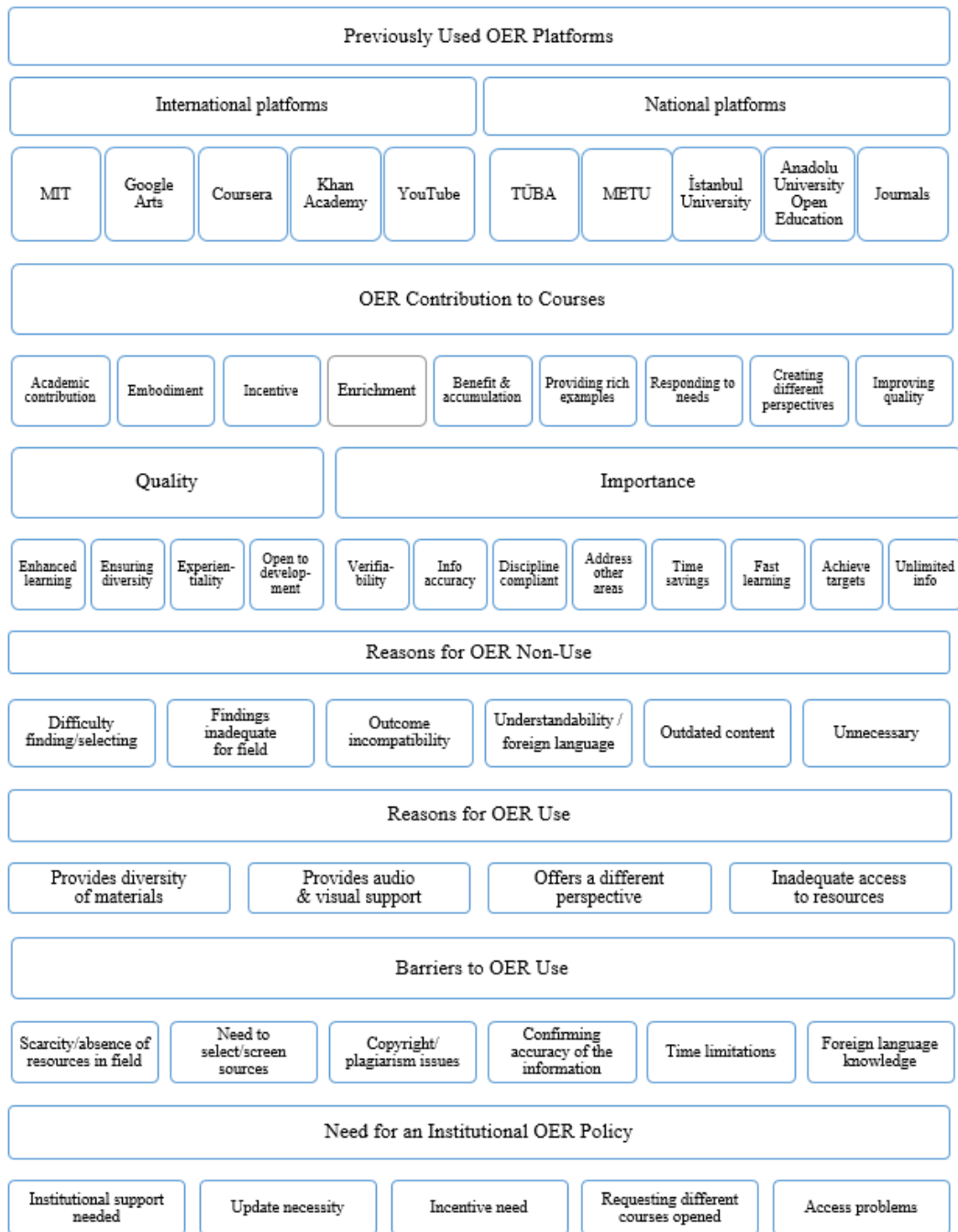

Figure 1. Summary of Responses to Open-Ended Questions

The questions posed to the participants in the interviews of the current research consisted of both closed-ended questions (i.e., with limited response options) that helped the participants to be mentally prepared to answer the subsequent open-ended questions aimed at gathering data for qualitative analysis (i.e., where the participants could freely express their opinions). The questions in the interview form were designed by taking the opinions of experts who had previously studied on this issue. As Miles and Huberman (2016) stated, when making judgements about qualities, researchers may perform many different counting operations in the background. Within the data obtained in qualitative research, it is possible that certain details may be revealed more frequently, are more important than others, or appear together with other data. Identifying quantitative data including frequency and percentage in qualitative research allows the researcher to quickly see what attributes exist within a large mass of data, to confirm hypotheses, or to be analytically honest. For this reason, basic frequency and percentage values were calculated on the data obtained from short-answer questions aimed at determining the participants'

awareness and use of OCW, and mixed-content analysis was performed on the data obtained from open-ended questions directed to obtain their opinions on their OCW preparation.

Data Analysis

Mixed content analysis technique was applied in analysing the data collected within the scope of the research. According to Bonidis (2004), the mixed content analysis technique consists of coding the raw data in a classification framework that extends the results from a quantitative perspective in a generalisable way. Qualitatively, the mixed content analysis approach aims to analyse more in-depth and reveal the structure of the phenomenological content and identify the prominent relationships related to the phenomena under investigation. According to Sallan Gül and Kahya Nizam (2021), mixed content analysis allows focusing on the frequency of units of analysis by applying quantitative and qualitative content analysis together on the same data or on meanings by reviewing certain high-level categories. Which one to focus on may depend on the research topic, the problem and the nature of the material (Bal, 2013). In this context, basic frequency and percentage values were calculated on the data obtained from short-answer questions aimed at determining the participants' awareness and use of open course materials, and mixed content analysis was performed on the data obtained from open-ended questions directed to obtain their opinions on preparing open course materials (Figure 1).

Findings

The data obtained from the semi-structured interviews were analysed using mixed-content analysis technique, whereby both qualitative and quantitative data were analysed and the findings were interpreted qualitatively. Findings related to the data obtained within the scope of the research are given in this section.

During the interviews, after the participants' demographic information had been captured, the main data collection process started with short-answer questions in order to provide a basis for the subject to be analysed. Using this framework, it was attempted to determine the participants' perceived technology skill level, their awareness of OER, the channel through which they initially learnt about OER, their prior use of OER and/or OCW, the open educational platforms they had previously used, whether or not they had previously prepared OER, and in what form was the OCW that they used in support of their classroom lectures.

In total, 21 participants provided their perceptions on their technology proficiency. All of the interviewees perceived themselves to be above average in terms of their own technology-based skills. Among them, none rated their technology skill level as "very low" or "low." Approximately one-third ($n=7$, 33.33%) perceived their skills as "medium," while nearly half ($n=10$, 47.62%) considered their skills to be "high." A smaller portion ($n=4$, 19.05%) rated their technology skills as "very high."

In order for the research to produce viable findings, it was important that the participants had an appropriate awareness about OER in general. The majority of participants ($n=20$, 95.24%) reported being aware of Open Educational Resources (OER), while only one participant (4.76%) stated they were not aware of them. The participants also stated that they had learnt about OER from information provided by either the university's Distance Education Centre ($n=15$), by chance from browsing the Internet ($n=13$), from research they had undertaken ($n=2$), or from their colleagues ($n=2$). The majority of the interviewees stated that they had learnt about OER from training received from the university's Distance Education Centre.

When distance education entered our lives during the pandemic, information was provided by the Distance Education Centre. At that time we learnt that you could also share open-course resources with your students: I honestly learnt something I hadn't known about that before. (P2)

Participants were also asked about their previous OER or OCW use, since it was considered important in the analysis of their responses to the interview questions. More than half of the participants ($n=13$, 61.90%) had previously used OER or OCW, while eight participants (38.10%) had no prior experience with these resources. Although most of the interviewees were aware of OER, not all used OER or OCW

previously. Most of the participants who indicated previous use of OER or OCW used national platforms such as TÜBA, METU, Anadolu University, open education publications and journals (n=14), and the rest also used international platforms such as MIT, Google Arts, Coursera and Khan Academy (n=7).

Both METU and MIT have open courses, I was using the one from MIT before for a year, so I think I learnt about it there. I then came across METU's offering while I was searching other universities on the Internet. (P15)

Prior exposure to OER was seen to be limited to use, since although approximately 62% of the participants had previously used OER, the majority (n=20) did not create an OER before. The one participant involved in creation of OER previously had started by helping to prepare “lecture notes and a lecture presentation for an undergraduate course of [their] supervisor” (P13).

Lecturers who used OER in their courses previously were then asked open-ended questions about their views on what these resources contributed to their courses. The participants' responses were concentrated around the theme of ‘supportiveness’. In this context, nine different codes were identified, with the participants mentioning academic contribution in addition to enrichment, concretisation (embodiment), encouragement (incentive), benefit and accumulation, providing rich examples, responding to needs, creating different perspectives, and improving quality. They considered that OER contributed to the enrichment of learning by providing benefit and accumulation in the courses that they taught and to the concretisation of topics and concepts through the provision of different and diverse examples. Some of the participants underlined that OER responded to the students' needs and that they were better able to motivate them to learn by shaping these resources according to their students' needs.

We organise the studies according to the needs of the student. It is useful in terms of theoretical accumulation...It [OER] will definitely support learning and the development of students. One can adapt it to a similar structure in one's own work, that is, such an experience can be extracted. (P2)

According to those who stated that OER contributed to creating different perspectives, OER both diversified the ways of learning and made an academic contribution in the context of their courses through helping to increase the quality:

There may be different approaches, but thanks to open course materials, a certain quality is produced. I think you bring a quality standard, more or less...I think it contributes at that point, as in which achievements should be given within the scope of a course, and what content should be included. (P5)

Just like P5, some of the participants not only emphasised OER's contribution to increasing the educational quality but also drew attention to the quality of these resources themselves. In this context, the lecturers were asked to elaborate on the contribution of OER to potential improvement for their courses. The participants' responses were categorised under two themes: ‘quality’ and ‘importance’.

The factors contributing to ‘quality’ include enhanced learning, ensuring diversity, experientiality, and being open to development. These elements highlight the importance of improving the learning experience, promoting varied perspectives, encouraging hands-on or interactive engagement, and allowing for continuous improvement and adaptation. On the other hand, factors emphasizing ‘importance’ encompass verifiability, information accuracy, discipline compliance, addressing other areas, time savings, fast learning, achieving targets, and unlimited information. These underscore the need for reliable and accurate content, alignment with academic and professional standards, applicability across multiple fields, efficiency in terms of time and learning pace, goal attainment, and access to extensive knowledge resources.

Some of the participants suggested that the accuracy and verifiability of information obtained from various OER should be questioned, and similarly the importance attached to such resources. They pointed out that from a user's perspective, OER should be adapted to different learning disciplines based on addressing different fields. One of the participants expressed their opinion on this issue as follows:

I need to develop my own skills. First of all, I have difficulty in this [using OER], since you cannot measure the accuracy of the information, and that is a very critical thing I believe. For example, OER addresses that end with .org are probably the more reliable. I often spend time checking whether or not the information presented is correct; checking its accuracy. As a suggestion, if MSKU, METU etc., for example, were to do this, or if Khan Academy became a formal institution, maybe our work would accelerate more. Because, as I said, whilst I can easily recognise the accuracy of information in my own field, you may not know things outside of that field. Therefore, I think it is important to know that the information presented in OER has been put there through a filter of sorts. The quality of the source, understanding that the information is both correct and rational is important to me as a user. (P4)

The participants also argued OER could contribute to student's pace of learning by saving time. On this, one lecturer reflected that OER provided students with a virtually unlimited amount of information, and that they were better able to reach their course and lesson goals through the use of OER.

Perhaps OER will help students from becoming overloaded with too many resources in more reading-oriented disciplines such as sociology. If students fall in love with the visibility of OER, will we need to talk about quality, or will we talk about it reaching the most people? Perhaps the development and use of OER will go to a very different place in time. (P3)

Concerns about OER quality is related both to the quality and accuracy of the content as well as the formal appearance of the materials. While content that attracts students' attention and motivates them to learn is expected in these resources since they are designed to be widely available, according to the participants many resources are actually quite 'bad' and 'unattractive' in terms of their format. As such, the importance of OER design was emphasised:

It [OER] is not always in a format that can be thrown directly in front of students, and some of these resources look very unattractive. I mean, maybe I can benefit from using it, but there are also some notes that maybe perceived as unsuitable for new students. Honestly, I have not seen any in the field of engineering that seem that great or anyone dedicated to getting this right. (P1)

The participants' opinions about OER helping course outcomes to be achieved was probed with a short question since it could also shed light on whether or not they made use of these resources. Regarding the use of OER in achieving course learning outcomes, the majority of participants ($n=12$, 57.14%) found them helpful, while 23.81% ($n=5$) considered them partially helpful and 19.05% ($n=4$) felt that OER were not helpful in reaching course objectives due to quality and discipline-specific problems.

Participants who did not use OER cited several reasons for their reluctance. Some found it difficult to locate or select appropriate resources, while others felt that the available materials were inadequate for their specific field. Concerns about the incompatibility of OER with intended learning outcomes were also raised. Additionally, issues related to understandability, including language barriers, were noted as obstacles. Some participants perceived the content as outdated, while others considered OER unnecessary for their teaching needs. These factors highlight the various challenges that may hinder the adoption of OER in educational settings.

The views of one participant who considered the use of OER to be unnecessary, emphasised their originality and topicality as reasons for not using them:

I did not use it [OER] because I think that everyone should prepare their own lecture notes. As a teacher, yes of course I use resources, but when preparing my lecture notes and slides, I prefer to use my own examples rather than everything being up-to-date and original. (P16)

On the other hand, participants highlighted several reasons for using OER. Many appreciated the diversity of materials available, which allowed for a broader range of content. The inclusion of audio and visual support was also seen as a significant advantage, enhancing engagement and comprehension. Additionally, some participants valued OER for offering different perspectives that enriched the learning

experience. However, inadequate access to resources was noted as a challenge, potentially limiting the effective use of OER in certain contexts.

One participant emphasised having shared OER with their students as part of the emergency distance education courses given during the pandemic.

In the distance education given during the pandemic, some universities opened up their course source books through open education faculties, and I then shared some of these with my undergraduate students on our system as additional resources. (P11)

In terms of the obstacles that the participants experienced in finding, using, creating, and sharing OER, some mentioned the scarcity or absence of resources in certain fields, the need to select/screen resources, reservations about copyright issues or plagiarism, being able to confirm the accuracy of the information, their lack of time to investigate or use OER, and limitations in understanding foreign languages. However, the reasons stated were not centred on any one single obstacle, and were also found to be compatible with the responses that the participants gave to other questions.

First of all, there are not many open sources in my field. For example, when we look at Istanbul University's programmes, the source books related to the courses I give are essentially all the same. I mean, you see books with different names, but they are all very similar in terms of content. Therefore, in reality, there is very little diversity. (P13)

Regarding the effect of OER on teaching material preparation practices, participants' opinions were divided. While 47.62% ($n=10$) reported a positive impact, indicating that OER supported their material development process, 52.38% ($n=11$) found them ineffective in influencing their practices. Notably, none of the participants perceived OER as having a negative impact. These findings suggest that while OER can be beneficial for some instructors, others may not see a significant difference in their teaching material preparation.

The majority of participants ($n=15$, 71.43%) indicated that they were knowledgeable about instructional materials copyright as information owners, while 28.57% ($n=6$) reported being only partially informed. None of the participants stated that they were completely uninformed on the subject. When it came to concerns about copyright when sharing OER, 52.38% ($n=11$) expressed concern, while 33.33% ($n=7$) were undecided. Three participants indicated that they had no concerns regarding copyright issues. These findings highlight varying levels of awareness and caution among instructors regarding the legal aspects of sharing educational materials.

Participants expressed mixed feelings about the use of open-access course materials. While 42.86% ($n=9$) felt comfortable with how these materials could be used, 33.33% ($n=7$) reported feeling uncomfortable. Additionally, 23.81% ($n=5$) were somewhat uncomfortable, indicating some level of hesitation or concern. These results suggest that while many instructors are open to sharing their materials, a significant portion still has reservations about their potential use and distribution.

In March 2020, the COVID-19 pandemic's worldwide impact led to an almost overnight transition to online distance education in higher education, as well as at the primary and secondary education level. In response to this sudden transition, some questioned issues such as the infrastructure and readiness of educational institutions, as well as the availability and quality of the teaching materials used. The majority of participants (66.67%) ($n=14$) believed that the pandemic had a positive impact on the need for OER, highlighting an increased reliance on and recognition of their value during this period. In contrast, 33.33% ($n=7$) stated that the pandemic had no effect on the necessity of OER. Notably, none of the participants perceived a negative impact, suggesting that the pandemic either reinforced or maintained the relevance of OER in education. Those participants who stated that the pandemic had positively affected the need for OER underlined that they had gained awareness about these resources as a result of their having taken part in distance education during that period.

One of the participants supported the view that OER used as part of the emergency distance education during the pandemic were ready, qualified, and useful resources in most educational institutions:

The pandemic made a compulsory contribution [to our use of OER] because I am still a person who would generally prefer face-to-face education, so I used it because it was forced upon us. As to how much it contributed, of course it contributed a great deal; it lightened my burden. Using materials such as open access videos, provided that they were not too long (e.g., short 5-minute informative videos) supported the students. This helped me as a teacher, it helped in my lessons, although I have no real idea how it was received by the students, but yes, it contributed to me and to my lessons. (P11)

An overwhelming majority of participants (90.48%) ($n=19$) believed that they should have a role in OER initiatives, indicating strong support for active involvement in the creation and use of OER.

Of course, why not, I mean, now I think like this; if I open a master's interdisciplinary course, I would to see students from say Malaysia register and watch one of our courses. This presents an opportunity not only for me, but for every person who will take part in such an interdisciplinary programme, although I know that not everyone will agree with this as a concept. (P17)

Only two participants felt that they should not take part in such initiatives. These findings suggest a high level of interest and willingness among instructors to contribute to the development and dissemination of open educational materials.

Nevertheless, participants' willingness to participate in an Open Educational Resources (OER) initiative varied. While 33.33% ($n=7$) expressed a definite willingness to volunteer, a larger group (57.14%) ($n=12$) indicated that they might consider volunteering in the future. Again, two participants stated that they would not volunteer for such initiative, one of whom stated that preparing OER required extra time, meticulous work, a solid and reliable technical infrastructure.

No, for now, I would not want to take an active role in such an initiative, not before the infrastructure is fully formed, and I think that I would not be able to provide enough support unless it is something that I personally wanted. For the time being, I think our country is not ready [for OER], either philosophically or practically, but I would support ideas and policies to be formed in this area, hence why I agreed to this kind of meeting. (P18)

Participants also mentioned the need to prepare OER as a team, the need for a workable framework, and to develop effective OER policies. These findings suggest that while there is a positive inclination toward contributing to OER, additional encouragement or institutional support may be needed to increase active participation.

Institutional support was underlined within the context of institutional open education policy. Participants expressed various opinions on how their institution's open education policy influenced their views on OER. Key concerns included the need for institutional support, emphasising that effective implementation requires structured backing.

Participants pointed out that they needed institutional encouragement to develop and use OER (e.g., assignments or for promotions), and that the institution should play an important role in OER policy development, especially in the development of resources by ensuring that different courses were opened to those already in existence in order to address some of the access problem issues experienced by students.

I believe that there should be an institutional OER policy and that such a policy should encourage lecturers in this area since that would only be a good thing. I hope it will happen sometime soon since this would also help to motivate lecturers. (P8)

Many also highlighted the necessity for regular updates to ensure the relevance and accuracy of materials. Additionally, some participants pointed out the importance of incentives to encourage faculty

participation in OER initiatives. Others suggested opening different courses to expand accessibility and reach. Lastly, access problems were noted as a challenge, indicating that institutional policies should address potential barriers to the effective use and distribution of OERs.

Conclusion

This research was designed to provide a basis for studies on open access and open educational resources (OER) in particular. The study aimed to determine the perceptions of university lecturers, which then formed the basis for an OER platform to be established at the university in accordance with the OER movement started in the late 1990s. The current study and the subsequent OER platform aimed to remove existing barriers to the construction, reproduction, and sharing of knowledge, and to foster lecturers' motivation to become active participants in the university's institutional practices related to OCW.

The opinions of the participants interviewed within the scope of the study on the development and use of OCW reflected a need for professional support and cooperation. The lecturers stated that they needed sufficient time to develop more qualified and effective OCW, and also that they held reservations about copyright issues of shared materials, but that they would seek to resolve these issues through research and from consulting with experts and their more experienced peers. The lecturers emphasised the importance of encouragement and teamwork in addition to software, hardware, and institutional support in order to share their knowledge and experience and to reach a much wider audience. They stated that creating OCW and making OER available to more people would help to diversify and enrich the learning of students, both in their own discipline/field as well as in other areas, which would promote equality of opportunity and improve democratisation in learning.

The participants considered it important to change the perspectives of lecturers in the processes of developing and sharing OCW, and that lecturers should be encouraged to contribute to this area in accordance with their institution's policies. They believed that learning in-depth information about the experiences of lecturers actively involved in the process of developing and sharing OCW and OER will help to improve the overall process and thereby contribute to the institution responding better to the needs of its lecturers and subsequently its students.

Discussion

Studies on OER prior to the global pandemic have emphasised the need to raise awareness among academics both in Turkey and worldwide about the use of open resources in education. For example, in Atılgan and Bulut's (2008) study, 71% of academics had not published any of their work in open archives, and were unaware of open archive studies. Similarly, in a study conducted by Barneva et al. (2019), more than 50% of the participating lecturers stated being unaware of OER and how it could be used to replace their current reliance upon traditional textbooks. In the 2020 Educause Horizon Report, it was stated that 56% of lecturers had never even heard of OER (Brown et al., 2020).

The recent global pandemic highlighted the growing importance of OER that can be accessed for free from virtually any place and through any device. However, the 2021 Educause Horizon Report (Pelletier, 2021) pointed out that despite the urgency that ensued in response to the pandemic, OER adoption rates among faculty members remained stable, with no visible marked usage increase. The same report emphasised that although the provision of access to learning opportunities is a widely adopted and accepted educational practice, the function of 'openness' in providing educational content has been largely overlooked. Currently, the necessary 'awareness' is not present in the daily practices of many educators, and this further hinders the adoption of OER within the profession. The 2021 report also stated that one of the biggest challenges facing Turkish higher education is to overcome the perception that open and accessible educational resources implies low quality materials.

The participants in the current study also argued that the accuracy and verifiability of information obtained from various OER should be questioned. Similarly, in a study by Altıntaş (2024) conducted with academic staff, the participants held reservations about the reliability and accuracy of information published in various OER. In addition, the same study emphasised that research should be conducted in this area since it was clearly not possible for all academicians to be proficient in preparing OER.

Similarly, participants in Cinel and Özdemir Şahin's (2023) study emphasised that very little OER has been produced in the Turkish language, and that initiatives related to OER production and usage in Turkey generally failed to offer sustainable solutions.

Recommendations

When the results of these various studies are evaluated as a whole, there are some clear negativities seen in terms of academicians and educators being insufficiently aware of the concept of OER and OCW, let alone the skills and know-how necessary to prepare good quality OER or utilising such resources in teaching. According to Al and Madran (2013), the key problems seen in Turkey regarding OCW are content development skills, lack of proper presentation of educational content, and a lack of dedication applied to embracing OER in today's teaching. For this reason, efforts to raise awareness about OER should be conducted in parallel with content creation efforts, and the production of OCW should be appropriately supported by the relevant units with incentivisation policies. Higher education institutions have a major role to play in overcoming these problems since their primary mission is the production and dissemination of knowledge.

In order to increase OER adoption and practices at the national level in Turkey and to ensure wider access and educational quality standards, Turkish higher education institutions should organise training programmes and meetings aimed at informing faculty members how to use and adapt OER in their educational practices, to provide incentives such as research grants, awards, and recognition for faculty members who use or develop OER, and to share good practice examples of faculty members and other institutions that have successfully utilised these resources. Above all, national-level policies and guidelines should be developed that are aimed at encouraging the use of OER and OCW within Turkish higher education practices.

Studies have shown that making OER more widely available and adopted in daily educational teaching practices can help enrich student learning, both in their own discipline/field as well as in other areas. The use of OER can also foster equality of opportunity and democratisation in learning. In this context, it is important for higher education institutions to ensure continuity in the development and sharing of OCW through their institutional policies.

Ethics Committee Approval Information: This study was conducted with the permission of Muğla Sıtkı Koçman University Social and Human Scientific Research and Publication Ethics Committee with the decision dated 15/01/22 and numbered 30112/11-07.

Author Conflict of Interest Information: There is no conflict of interest between the authors in this study.

Declaration of Funding Sources: The research was supported by Muğla Sıtkı Koçman University Scientific Research Projects Coordination Unit (Project No: 20/104/02/5). "Open Educational Resources as a Model for Improving the Quality of Educational Services: Faculty Members' Opinions on the Production and Use of Open Course Materials, Contribution Motivations and the Case of MSKU Open Course Platform", we would like to thank MSKU Scientific Research Projects Coordination Unit for its support.

Author Contribution: The authors declare that they have contributed equally to the article.

Declaration of Use of Artificial Intelligence: No study was conducted using artificial intelligence in the research.

Author's Division of Labor Statement: In the process of planning and designing the study; M.A. and A.Y. determined the general framework of the study and planned the methodology. N.K.K. and A.Y. contributed to the literature review, helped clarify the research questions and discussed the methodological details. In data collection and analysis; A.Y. determined the data collection methods, analyzed the data and interpreted the findings. N.K.K. and A.Y. participated in the data collection

process and analyzed the data. In the process of writing the article; N.K.K. and A.Y. created the outline of the article, wrote the introduction and discussion sections. A.Y. wrote the method and results sections. M.A. contributed to the discussion by reviewing the literature. In the review and revision processes; all authors (N.K.K., A.Y., M.A.) read the article and gave feedback. N.K.K., A.Y. and M.A. revised the article by considering the reviewer feedback and finalized the article. In the publication process, N.K.K. selected the journal, adapted the article to the journal template and communicated with the editors. A.Y. and M.A. contributed to the necessary revisions during the peer review process.

REFERENCES

- Al, U., & Madran, O. (2013). Açık ders malzemelerine genel bakış: Türkiye bilimler akademisi örneği [An Overview to Open Courseware: An Example of the Turkish Academy of Sciences]. *Bilgi Dünyası*, 14(1), 1-16. <https://doi.org/10.15612/BD.2013.132>
- Albright, P. (2005). *Open Educational Resources Open Content for Higher Education (Final forum report)*. UNESCO International Institute for Educational Planning Internet Discussion Forum. <https://www.ifap.ru/library/book064.pdf>
- Altıntaş, S. (2024). Akademisyenlerin açık eğitim kaynaklarına yönelik görüşlerinin incelenmesi [Investigation of academics' views on open educational resources]. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 10(1), 92-131. <https://doi.org/10.51948/auad.1345849>
- Atılğan, D., & Bulut, B. (2008, June 5-7). *Açık erişim olgusu ve Ankara Üniversitesi* [Open Access Facts & Ankara University] [Conference presentation]. Information-Documentation Management and Cooperation among the Libraries in the Balkan Countries Symposium Papers, Edirne, Türkiye.
- Bal, H. (2013). *Nitel araştırma yöntemi* [Qualitative research method]. Fakülte Bookstore.
- Barneva, R. P., Brimkov, V. E., Gelsomini, F., Kanev, K., & Walters, L. (2019). Integrating open educational resources into undergraduate business courses. *Journal of Educational Technology Systems*, 47(3), 337-358. <https://doi.org/10.1177/0047239518818406>
- Bates, A. W. (2022). Teaching in digital age: guidelines for designing teaching and learning. Tony Bates Associates Ltd. <https://www.tonybates.ca/teaching-in-a-digital-age/> adresinden 05.10. 2023 tarihinde erişildi.
- Bonidis, K. (2004). *To periechómeno tou scholikou bibliou os antikeímeno éreunas* [The content of the school textbook as the object of research: Longitudinal examination of related research and methodological approaches]. Metaihmio.
- Brown, M., McCormack, M., Reeves, J., Brook, D. C., Grajek, S., Alexander, B., Bali, M., Bulger, S., Dark, S., Engelbert, N., Gannon, K., Gauthier, A., Gibson, D., Gibson, R., Lundin, B., Veletsianos, G., & Weber, N. (2020). *2020 Educause Horizon Report (Teaching and Learning Edition)*. EDUCAUSE. <https://library.educause.edu/resources/2020/3/2020-educause-horizon-report-teaching-and-learning-edition>
- Caro, E. T., & Lesko, I. (2014). Analysis of successful modes for the implementation and use of open course ware (OCW) & open educational resources (OER) in higher education: The virtual mobility case. *Revista Iberoamericana de Educación a Distancia*, 17(1), 131-148. <https://doi.org/10.5944/ried.17.1.11577>
- Cinel, İ., & Özdemir Şahin, L. (2023). Açık eğitim kaynaklarına yönelik bakış açılarının incelenmesi: Bilgi ve belge yönetimi örneği [Examining Perspectives on Open Educational Resources: Example of Information and Records Management]. *Bilgi Dünyası*, 24(1), 1-24. <https://doi.org/10.15612/BD.2023.690>
- Creswell, J.W. (2003). *Research design: qualitative, quantitative, and mixed method approaches*. Sage Publications.

- Çakmak, T., Özel, N., & Yılmaz, M. (2013). Evaluation of the Open Course Ware Initiatives within the scope of digital literacy skills: Turkish open courseware consortium case. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 83, 65-70. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2013.06.014>
- Johnstone, S. (2005). Open Educational Resources Serve the World. *EDUCAUSE Review: The Voice of the Higher Education Technology Community*. <https://er.educause.edu/-/media/files/article-downloads/eqm0533.pdf>
- Kanwar, A., Kodhandaraman, B., & Umar, A. (2010). Toward sustainable open education resources: A perspective from the Global South. *American Journal of Distance Education*, 24(2), 65-80. <https://doi.org/10.1080/08923641003696588>
- Knox, J. (2013). The limitations of access alone: Moving towards open processes in education technology. *Open Praxis*, 5(1), 21-29. <https://doi.org/10.5944/openpraxis.5.1.36>
- Koçdar, S., Bozkurt, A., Uçar, H., Karadeniz, A., Erdoğan, E., & Naidu, S. (2023). Openness in education as a living idea: A longitudinal investigation of its growth and development. *Distance Education*, 44(4), 745-764. <https://doi.org/10.1080/01587919.2023.2268321>
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (2016). *Nitel veri analizi: genişletilmiş bir kaynak kitap* (2. Baskı). (S. Akbaba Altun ve A. Ersoy Çev. Ed). Pagem Akademi.
- Merriam, S. B. (2018). *Nitel araştırma: desen ve uygulama için bir rehber* (3. Baskıdan Çeviri, S. Turan Çeviri Ed). Nobel Yayın Dağıtım.
- Mishra, S. (2017). *Promoting use and contribution of open educational resources*. CEMCA.
- Orta Doğu Teknik Üniversitesi. (2019). *ODTÜ açık ders kaynakları* [METU OCW]. Retrieved on September 30, 19 from <https://its.metu.edu.tr/node/5>
- Pelletier, K., Brown, M., Brooks, D. C., McCormack, M., Reeves, J., Arbino, N., Bozkurt, A., Crawford, S., Czerniewicz, L., Gibson, R., Linder, K., Mason, J., & Mondelli, V. (2021). *2021 Educause Horizon Report (Teaching and Learning Edition)*. EDUCAUSE. <https://library.educause.edu/resources/2021/4/2021-educause-horizon-report-teaching-and-learning-edition>
- Rodriguez, G., Perez, J., Cueva, S., & Torres, R. (2017). A framework for improving web accessibility and usability of Open Course Ware sites. *Computers & Education*, 109, 197-215. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2017.02.013>
- Sallan Gül, S., & Kahya Nizam, Ö. (2021). Content and discourse analysis in social sciences. *Pamukkale University Journal of Social Sciences Institute*, 42(SI 1), 181-198. <https://doi.org/10.30794/pausbed.803182>
- Şen Baysal, A., Çakır, H., & Toplu, M. (2015). Açık eğitim kaynaklarının gelişimi ve Türkiye’de uygulama alanları [The Evaluation of Open Educational Resources and the Application Areas of Turkey]. *Türk Kütüphaneciliği*, 29(3), 461-498. <https://dergipark.org.tr/en/pub/tk/issue/48741/620087>
- Toplu, M., & Gökçearslan, Ş. (2012). E-öğrenmenin gelişimi ve internetin eğitim sürecine yansımaları: Gazi Üniversitesi örneği [Development of E-learning and Reflections of the Internet on the Process of Education: A Case Study at Gazi University]. *Türk Kütüphaneciliği*, 26(3), 501-535. <https://dergipark.org.tr/en/pub/tk/issue/48846/622307>
- Türkiye Bilimler Akademisi. (2019). *Açık ders malzemeleri projesi* [Open course materials project]. <https://www.tuba.gov.tr/tr/programlar-ve-projeler/akademi-program-ve-projeleri/acik-ders-malzemeleri-projesi>
- Yin, R.K. (2003). *Case study research: design and methods*. Sage.

Zawacki-Richter, O., Conrad, D., Bozkurt, A., Aydin, C. H., Bedenlier, S., Jung, I., Stöter, J., Veletsianos, G., Blaschke, L. M., Bond, M., Broens, A., Bruhn, E., Dolch, C., Kalz, M., Kerres, M., Kondakci, Y., Marin, V., Mayrberger, K., Müskens, W., Xiao, J. (2020). Elements of open education: An invitation to future research. *The International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 21(3), 319-334. <https://doi.org/10.19173/irrodl.v21i3.4659>

Öğretim Elemanlarının Açık Ders Malzemelerinin Üretim ve Kullanımına İlişkin Görüşleri ve Katkı Motivasyonları

Nurhayat Kocatürk Kapucu⁴, Ali Yakar⁵, Müge Adnan⁶

Makale Hakkında

Gönderim Tarihi: 30.09.2024

Kabul Tarihi: 03.01.2025

Yayın Tarihi: 07.03.2025

Anahtar Kelimeler

Açık Ders,
Açık Eğitim Kaynakları,
Açık Erişim,
Yükseköğretim.

Özet

Öğretim elemanlarının açık eğitim hareketine aktif katılımının temini, bu alanda öne çıkmak isteyen yükseköğretim kurumları için bir öncelik olmalıdır. Bu araştırma, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi (MSKÜ) öğretim elemanlarının ders materyallerini ücretsiz olarak erişime açmalarına ilişkin algılarını ve kurumsal bir uygulamanın içerisinde yer almaya ilişkin motivasyonlarını belirlemek üzere tasarlanmıştır. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından desteklenen bir proje kapsamında gerçekleştirilen bu çalışmada öğretim elemanlarının açık eğitim kaynaklarına ilişkin algı ve motivasyonlarının tespiti amaçlanmıştır. Durum çalışması olarak gerçekleştirilen araştırmanın çalışma grubunu, proje kapsamında veri toplanan 230 öğretim elemanından gönüllü olan 21 kişi oluşturmaktadır. MSKÜ merkez kampüsünde yer alan 11 fakültede görev yapan öğretim elemanları ile yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşme yapılan katılımcılar, açık ders malzemelerinin geliştirilmesi ve kullanıma açılmasında profesyonel desteğe, iş birliğine ve zamana ihtiyaç duyduklarını belirtmiştir. Telif hakları konusunda çekinceli olan katılımcılar, teknolojik ve kurumsal desteğin yanı sıra, teşvik ve ekip çalışmasının önemine vurgu yapmaktadır. Açık eğitim kaynakları ve uygulamalarının yaygınlaştırılması ve niteliğini artırılması anlamında, bilgiyi üretme ve yayma misyonu taşımalarından dolayı yüksek öğretim kurumlarına büyük görev düşmektedir.

Atf İçin

Kocatürk Kapucu, N., Yakar, A., Adnan, M. (2025). Öğretim Elemanlarının Açık Ders Malzemelerinin Üretim ve Kullanımına İlişkin Görüşleri ve Katkı Motivasyonları. *MSKU Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), 23-52. DOI: 10.21666/muefd.1558651

Giriş

Mevcut kaynakları en iyi şekilde kullanarak eğitim hizmetlerinin niteliğinin artırılmasındaki en yenilikçi ve en maliyet-etkin yöntemlerden biri olan açık eğitim kaynakları her düzeydeki öğrenme-öğretme uygulamalarını değiştirme potansiyeline sahip bir hareket olarak nitelendirilmektedir. 1990'ların sonlarına doğru ortaya çıkan ve son 10-15 yıl içerisinde özellikle de bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmelere paralel olarak yaygınlaşan açık eğitim kaynakları hareketi, yeni ders ve program tasarım ve hazırlıklarına ayrılan süreyi azaltmakta, bilginin paylaşımını, saklanmasını ve yayılımını kolaylaştırmakta ve eğitimin niteliğini her seviyede artırmaktadır (Kanwar, Kodhandaraman ve Umar, 2010). Açık eğitim kaynakları, öğrencilerin ve öğretmenlerin istedikleri eğitim içeriğine küresel düzeyde erişebilmelerini sağlamak ve onlara farklı öğrenme kaynaklarına ulaşma fırsatı sunmaktadır.

Açık eğitim kaynakları eğitim-öğretimde kalitenin ve açıklık ilkesinin gerçekleştirilmesini sağlayan araç-gereç-materyallerin kullanılabilirdiği ve öğretim teknolojileri aracılığıyla bütün sürecin zenginleştirilebildiği nitelikli eğitim-öğretim fırsatları sunmaktadır. Açık eğitim kaynakları, çevrimiçi ders kitapları, ders notları, slaytlar veya kayıtlar, öğretici videolar, web tabanlı çalışma materyalleri, animasyonlar, simülasyonlar, dijital grafikler, kitlesel açık çevrimiçi dersler (MOOC'ler) veya otomatik geri bildirim sağlayan değerlendirme araçları gibi çeşitli dijital formatları kapsar. Bir materyalin açık eğitim kaynağı olarak nitelendirilebilmesi için, en azından eğitim amaçlı olarak ücretsiz erişilebilir olması gerekir (Bates, 2022). Bu kapsamda akademisyenler hiçbir karşılık beklenmeden, kendileri tarafından yaratılmış ders malzemelerini herkesin kullanımına açmayı kabul eder. Açık eğitim kaynakları hareketi, uzaktan eğitim yaklaşımından farklı olarak, faydalanan kişilere bir akademik derece

¹ Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi – nurhayat@mu.edu.tr – ORCID: 0000-0002-6872-6612

² Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi – aliyakar@mu.edu.tr – ORCID: 0000-0002-4359-0552

³ Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi – muge@mu.edu.tr – ORCID: 0000-0003-3256-7418

ya da sertifika sağlamamaktadır; aksine derslerin planları, yöntemleri ve bazı telif hakkı sorunu olmayan eğitim araç gereçlerinin erişimini sağlamakta ve eğitimde fırsat eşitliğini gözetlemektedir. Dersini zenginleştirmek isteyen, kendi üniversitesinde benzer ders açmayı planlayan öğretim elemanları, üniversiteden mezun olmuş ama ilgilendiği konularla ilgili gelişmeleri takip etmek isteyen ya da bilgilerini tazeleme ihtiyacı duyan mezunlar ve son olarak bir üniversitede öğrenim gören öğrenciler bu sistemin doğal kullanıcılarıdır. Açık eğitim kaynak ve uygulamalarının ana hedefi, eğitim fırsatlarını genişleterek erişimi artırmak ve eşitliği teşvik etmektir. Son yıllarda dijital teknolojilerdeki gelişmeler nedeniyle açıklık fikrine dair artan farkındalık nedeniyle, eğitimde açıklık önemli bir tema olarak ortaya çıkmıştır (Knox, 2013). Açıklık, eğitimde erişimi, eşitliği ve işbirliğini artırmaya yardımcı olabilirken, aynı zamanda sosyal adaleti teşvik eder ve öğrenme engellerini kaldırır (Koçdar vd., 2023; Zawacki-Richter vd., 2020).

Yükseköğretim bağlamında birçok açıklık derecesi ve formundan bahsetmek mümkündür. “Açık” terimi, öğrenci kabul koşulları, kayıt dönemlerinde veya ders ya da program seçeneklerinde esneklik, mesleki gelişim, ölçme-değerlendirme uygulamaları, öğrenmei öğretme ve araştırma gibi birçok alanda düşünülebilir (Zawacki-Richter, vd., 2020). Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu (UNESCO) Raporu (2005), açık eğitim kaynaklarını bilgi ve iletişim teknolojilerinin yardımıyla belirli kullanıcılara hitap edebilen eğitim içerikli kaynakların açık ve ücretsiz olarak sağlanması şeklinde tanımlamaktadır. Açık eğitim kaynakları teknoloji yardımıyla eğitim araç ve gereçlerini kullanıma açarak, belirli bir öğretim programına destek vermeyi amaçlar ve genellikle konu başlıkları, ders izlencesi, ders notları, simülasyonlar, açıklamalı örnekler, öğrenme nesnelere, okunacak kaynakların listesi ve sınav, test ve proje örneklerini bünyesinde bulundurur (Johnstone, 2005). Dünyada özellikle yükseköğretim ve yetişkin eğitimi alanlarında kullanıma potansiyeli çok yüksek olan açık eğitim kaynakları, birçok öğretim kademesinde de kullanılabilirliği açısından değerli ve önemlidir.

Açık eğitim kaynaklarının dünya üzerinde yaygınlaşmasında, Massachusetts Teknoloji Enstitüsü (MIT) önemli rol oynamıştır. 2000’lerin başında 19 farklı ülkeden çok sayıda üniversitenin de katılımı ile yaygınlaşan bu hareketin Türkiye’de de yükseköğretim düzeyinde etkisi olmuş ve 2006 senesinde Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) ve Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu’nun (TÜBİTAK) katkılarıyla Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA) öncülüğünde bir Ulusal Açık Ders Malzemeleri Programı başlatılmıştır (ODTÜ, 2019). Başlangıçta 24 üniversitenin katkı sağladığı projede, 2014 yılı itibarıyla 60 üniversite yer almıştır. Açık Ders Malzemeleri Programı, TÜBA’nın Bilim Toplumu Projesi’nin çok önemli ayaklarından biridir. UADM Konsorsiyumu’nun kuruluşundan bugüne kadar Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ), Ankara Üniversitesi, Ege Üniversitesi, Başkent Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Atılım Üniversitesi, Sabancı Üniversitesi, Harran Üniversitesi, Bartın Üniversitesi gibi birçok üniversite ders malzemeleri hazırlayarak internet siteleri üzerinden yayınlamıştır (Şen Baysal, Çakır ve Toplu, 2015; TÜBA, 2019).

Açık ders malzemelerinin oluşturulmasındaki en önemli inisiyatif, üniversitelerdeki ders sistemlerinin elektronik ortamda herkese açık olarak sunulmasıdır. Yüksek kaliteli eğitsel materyallere ulaşılabilirliğin ve kullanılabilirliğin sağlanması, dünya çapında katılımcılar için sürekli erişilebilecek paylaşım, kullanım ve yeniden kullanım gibi sıradışı fırsatlar sunmaktadır. Açık eğitim kaynakları, açık ders malzemeleri ve kitlesel açık çevrimiçi kurslar, bilişim teknolojilerinin bir uygulama alanı olarak, öğrenmenin yeni, farklı ve daha iyi yollarının keşfedilmesini ve benimsenmesini, öğrenenler ve öğretmenler için daha pratik yollar ve deneyimler edinilmesini, aynı zamanda öğrenme hedeflerine daha etkin bir şekilde ulaşılmasını sağlamaktadır (Rodriguez, Perez, Cueva ve Torres, 2017). Açık eğitim kaynakları, bilginin ve bilgi paylaşımının yeni bir yolu olarak kullanılmaya başlandığından beri, geleneksel eğitim materyallerinin yerini almış ve öğrenenlerin yaşam boyu öğrenme ve 21. yüzyıl becerilerinden olan dijital okuryazarlık becerilerini kazanmalarında ve geliştirmelerinde yeni olanaklar sunmaktadır (Çakmak, Özel ve Yılmaz, 2013). Bu kapsamda, açık ders malzemeleri öğrencilerin dersle ilgili kaynaklarını zenginleştirirken öğretim elemanlarına da verdikleri derslerin içeriklerini benzer dersleri verenlerle karşılaştırma, bunlardan yararlanma ve bunları geliştirme olanağı sunmaktadır. Ayrıca kendini geliştirmek isteyen herkesin yararlanabileceği açık ders malzemeleri bu yönüyle yaşam boyu öğrenme için önemli bir kaynak oluşturmaktadır (TÜBA, 2019).

Açık Ders Malzemeleri Programı'nın temel felsefesi, içeriğe ulusal ve uluslararası ölçekte erişmek isteyen bütün kullanıcıların hizmetten yararlanabilmelerini sağlamaktır. Üniversiteler tarafından yürütülecek açık ders malzemeleri yaygınlaştığı ölçüde, Türk yükseköğretim sisteminin kalitesi artacak ve eğitsel internet kullanımı daha dinamik ve aktif hale gelecektir (Toplu ve Gökçearslan, 2012).

UNESCO'nun 2005 tarihli, Açık Eğitim Kaynakları: Yükseköğretimde Açık İçerik Forumu Nihai Raporu, öğretim elemanlarının açık içeriğin üretim ve paylaşımına katılımı ve açık erişimdeki materyallerin telif yasalarına uygun olarak kullanımı ve paylaşımına dikkati çekerek bu iki hususu yükseköğretim bağlamında açık eğitim kaynaklarına ilişkin iki hassas nokta olarak belirtmiştir. Nitekim bir açık eğitim kaynağının anahtar bileşeni eğitim içeriği, kaynağı ise o içeriği üreten ve ücretsiz ve açık olarak paylaşmayı kabul eden öğretim elemanıdır. Dolayısıyla, öğretim elemanlarının açık eğitim hareketine aktif katılımının temin edilmesi ve güvence altına alınması, bu alanda öne çıkmak isteyen yükseköğretim kurumları için bir öncelik olmalıdır.

Açık ders malzemelerinin ve açık eğitim kaynaklarının kullanılmasıyla öğrenenler, eğitmenler, kurum ve kuruluşlar açısından eğitim-öğretimde çok yönlü kazanımlar elde edilmektedir. Bu kazanımlardan bazıları alanyazında şu şekilde sıralanmaktadır: (i) Öğretimi destekleme, (ii) açık materyallere kolay erişebilme, (iii) mesleki kalitenin artırılması, (iv) dünyadaki gelişmelere uyum sağlanması (Caro ve Lesko, 2014). İnternet aracılığıyla erişime açık hale getirilen açık ders malzemeleri, sanal sınıfların oluşturulması ile birlikte farklı alanlarda öğrenme anlamında dünya çapında ve küresel bir olanak sunmaktadır. Böyle bir hizmetin yükseköğretim kurumlarında verilmesi, kurumun tanınırlığı, öğrenmenin ve öğretim materyallerinin niteliğinin artırılması ve formal eğitim dışında olan her kesimden kişiye hitap edilmesi açısından son derece önemlidir. Ancak, açık eğitim kaynaklarının kullanılması ve üretimine katkıda bulunulmasına ilişkin kapasitenin geliştirilmesi için daha fazla çalışma yapılarak, açık eğitim kaynaklarının uygun öğretim tasarımı modelleri kullanılarak üretilmesi, öğretim elemanlarının açık eğitim kaynaklarının derslerine entegre edecek teknik becerilerle donatılması, öğrencilerin bağımsız öğrenenler olmalarını destekleyecek şekilde açık eğitim kaynaklarına yönlendirilmesi faydalı görülmektedir (Mishra, 2017). Bu alanda yapılacak çalışmaların artışıyla, açık eğitim kaynakları ve açık ders malzemeleri platformlarının sayısı ve niteliğinde iyileşme sağlanacağı düşünülmektedir. Dolayısıyla bilginin inşası, çoğaltılması ve paylaşılması önündeki engellerin aşılması hedeflenmektedir.

Açık erişim ve açık eğitim kaynaklarına yönelik çalışmalara temel oluşturmak amacıyla tasarlanan bu araştırma, bilginin inşası, çoğaltılması ve paylaşılması önündeki engelleri kaldırmak amacıyla Türkiye'de 1990'ların sonunda başlayan açık eğitim kaynakları hareketi çerçevesinde, üniversitenin Açık Eğitim Kaynağı platformunun hayata geçirilmesine temel oluşturmak üzere MSKÜ'de görev yapan öğretim elemanlarının ders materyallerini ücretsiz olarak erişime açmalarına ilişkin algılarını ve Açık Ders Malzemeleri ile ilgili kurumsal bir uygulamanın içerisinde aktif olarak yer almaya ilişkin motivasyonlarını belirlemek üzere gerçekleştirilmiştir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından desteklenen bir proje kapsamında yürütülen bu çalışmada, öğretim elemanlarının açık eğitim kaynaklarına ilişkin algı ve motivasyonlarının tespiti amaçlanmıştır. Bu amaç çerçevesinde, araştırmada durum çalışması deseni kullanılmıştır. Durum çalışması, sınırlı bir çalışma grubunun derinlemesine incelenmesini içermektedir. Güncel bir olguyu gerçek hayattaki bağlamıyla inceleyen deneysel araştırmalara durum çalışması adı verilir (Yin, 2003). Araştırmanın birimini yani durumu saptamaya odaklanan bu çalışmalarda, saha odaklı bir araştırmanın nihai ürünü ortaya çıkarılmaya çalışılmaktadır (Merriam, 2018). Durum çalışmalarında, konu ile ilgili derinlemesine bilgiye ulaşılarak, uç noktaları incelenebilir (Creswell, 2003). Bu şekilde, genelleme ihtiyacı olmaksızın belli yargılara ulaşma amacı ile yeni bulgular tespit etme, keşfetme ve eski bilgilerin yeniden sorgulanması sağlanır. Durum çalışması kapsamında sıklıkla gözlem, mülakat, literatür tarama gibi nitel yöntemler yanında, anket gibi nicel verilerden de yararlanan bir yöntemdir.

Çalışma Grubu

Durum çalışması olarak gerçekleştirilen araştırmanın çalışma grubunu, proje kapsamında veri toplanan 230 öğretim elemanından gönüllü olan 21 kişi oluşturmaktadır. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi merkez kampüsünde yer alan 11 fakültede görev yapan öğretim elemanları arasından fen bilimleri, sağlık bilimleri, eğitim bilimleri ve sosyal bilimler alanlarını temsil eden 21 öğretim elemanı ile video konferans yöntemiyle ve yüz yüze yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın örnekleme maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemine göre belirlenmiştir. Araştırmanın kapsamında görüşme yapılan katılımcılara ait demografik bilgiler Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1. Görüşme Yapılan Katılımcıların Demografik Bilgileri

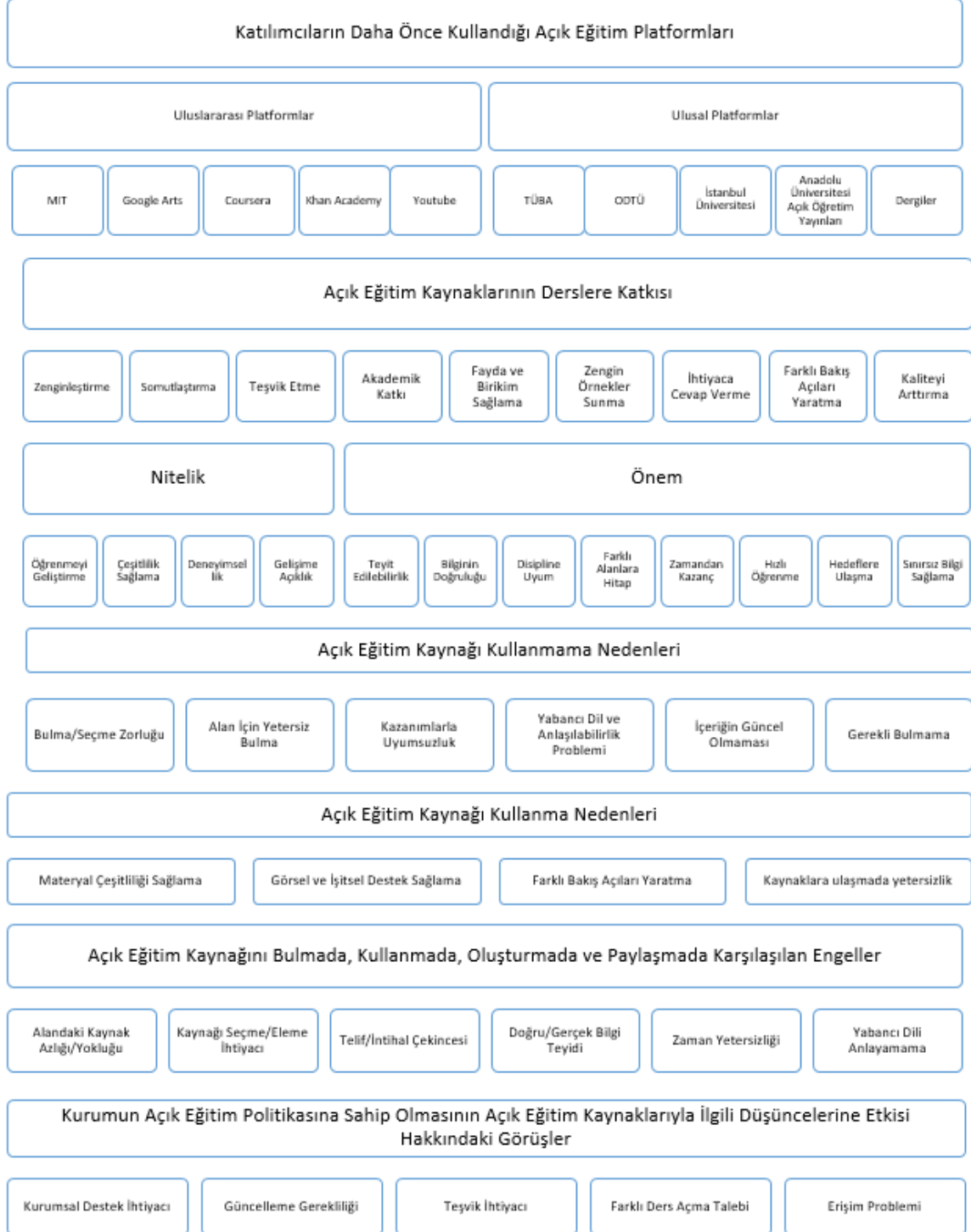
	Demografik Bilgiler	n	%
Cinsiyet	Kadın	12	57.14%
	Erkek	9	42.86%
Yaş Aralığı	26-35	4	19.05%
	36-45	12	57.14%
	46-55	5	23.81%
	56-65	-	0.00%
	65+	-	0.00%
Unvan	Araştırma Görevlisi	2	9.52%
	Öğretim Görevlisi	2	9.52%
	Dr. Öğr. Üyesi	5	23.81%
	Doçent	10	47.62%
	Profesör	2	9.52%
Alan	Fen Bilimleri	6	28,57%
	Sosyal Bilimler	6	28,57%
	Sağlık Bilimleri	3	14,28%
	Eğitim Bilimleri	6	28,57%
Ders Verme Süresi	0-5 Yıl	6	28.57%
	6-10 Yıl	4	19.05%
	11-15 Yıl	5	23.81%
	16-20 Yıl	3	14.29%
	21-25 Yıl	-	0.00%
	26-30 Yıl	2	9.52%
	30+ Yıl	1	4.76%
	Toplam	21	100.00%

Veri Toplama Araçları ve Verilerin Toplanması

Araştırma kapsamında veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Açık erişim kaynaklarının üretilmesi, paylaşılması ve kullanılmasına ilişkin öğretim elemanlarının düşüncelerini ortaya koymayı amaçlayan sorulardan oluşan görüşme formuna uzman görüşleri alınarak son hali verilmiştir. Araştırma kapsamında yapılan görüşmelerde her demografik veri kategorisinden dengeli sayıda katılımcıya ulaşmaya çabalanmış ve toplam 21 gönüllü katılımcı ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerde, katılımcılardan alınan demografik bilgilerin ardından incelenmek istenen konuya dair temel teşkil etmesi açısından kısa cevaplı sorularla veri toplama işlemine başlanmıştır. Bu çerçevede; katılımcıların teknoloji beceri düzeyi algısı, açık eğitim kaynağından haberdar olma durumu, açık eğitim kaynaklarını hangi kanalla öğrendikleri, daha önce açık eğitim kaynağı veya açık ders malzemesi kullanma durumu, daha önce kullandıkları açık eğitim platformları, daha önce açık eğitim kaynağı hazırlama durumu ve daha önce derslerde açık eğitim kaynağı kullanma durumu tespit edilmeye çalışılmıştır.

Durum çalışmasının, öğretim elemanlarının açık erişim kaynaklarının üretilmesi, paylaşılması ve kullanılmasına ilişkin görüşlerini alarak onların bu konudaki farkındalıklarını arttırmak ve üniversitenin

kurumsal açık eğitim kaynağı politikasına ne düzeyde katkı sağlayabileceklerini belirlemek nihai hedefiyle gerçekleştirilecek olan bu çalışma için en uygun yöntemsel modeli ifade ettiği düşünülmüştür. Nitekim bu amacı gerçekleştirmenin temel koşulu, öncelikle açık ders malzemelerinin üretilmesinde başat rol oynayan öğretim elemanlarının konu ile ilgili deneyim, görüş ve beklentilerini ortaya koyabilmektir.

Şekil 1. Açık Uçlu Sorulara Verilen Yanıtların Özeti

Bu araştırma kapsamında gerçekleştirilen görüşmelerde katılımcılara yöneltilen sorular, hem cevaplama konusunda zihinsel hazırlık yapabilmelerini sağlamaya yönelik olan sınırlı cevaplı kapalı uçlu sorular hem de nitel analize uygun olan, katılımcıların özgürce görüşlerini bildirebilecekleri açık uçlu

sorulardan oluşmaktadır. Görüşme formu içerisinde bulunan sorular, bu konu ile ilgili daha önce araştırma yapmış olan uzmanların görüşleri alınarak oluşturulmuştur. Miles ve Huberman'ın (1994) belirttiği gibi niteliklere ilişkin yargılarda bulunurken araştırmacılar arka planda pek çok sayma işlemi gerçekleştirirler. Nitel araştırmalarda elde edilen veriler içerisinde, bazı ayrıntıların daha sık bulunması, diğerlerinden daha önemli olması veya diğer verilerle birlikte karşımıza çıkması olasıdır. Nitel araştırma kapsamında frekans ve yüzde içeren nicel veriler tespit edilmesi, büyük bir veri yığını içerisinde nelere sahip olduğunu hızlı bir şekilde görmek, bir hipotezi doğrulamak veya analitik açıdan dürüst olunmasını sağlar.

Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında elde edilen verilerin çözümlenmesinde karma içerik analizi tekniği seçilmiştir. Bonidis'e (2004) göre; karma içerik analizi tekniği, ham verilerin sonuçlarını nicel bir perspektiften genelleştirilebilir olarak genişleten bir sınıflandırma çerçevesinde kodlanmasından oluşur. Niteliksel olarak, karma içerik analizi yaklaşımı daha derinlemesine analizini ve fenomenolojik içeriğin yapısını ortaya çıkarmayı ve araştırılan olgularla ilgili öne çıkan ilişkileri tanımlamayı amaçlamaktadır. Sallan Gül ve Kahya Nizam'a (2021) göre karma içerik analizi, nicel ve nitel içerik analizini aynı veri üzerinde birlikte uygulayarak analiz birimlerinin sıklığına veya belirli üst düzey kategorileri gözden geçirerek anlamlara odaklanmayı sağlar. Hangisine ağırlık verileceği araştırma konusuna, probleme ve materyalin doğasına bağlı olabilir (Bal, 2013). Bu gerekçe ile katılımcıların açık ders malzemelerine ilişkin farkındalık ve kullanım durumlarını saptamaya yönelik olan kısa cevaplı sorulardan elde edilen veriler üzerinde temel frekans ve yüzde değerleri hesaplanmış, açık ders malzemeleri hazırlama konusundaki görüşlerini almaya yönelik yöneltilen açık uçlu sorulardan elde edilen veriler üzerinde ise karma içerik analizi yapılmıştır.

Bulgular

Araştırmada gerçekleştirilen görüşmelerden elde edilen veriler karma içerik analizi tekniği kullanılarak çözümlenmiştir. Karma içerik analizinde hem nitel hem de nicel verilerin analizi gerçekleştirilmiş ve bulgular nitelik bakımından yorumlanmıştır. Araştırma kapsamında elde edilen verilere ilişkin bulgulara bu kısımda yer verilmiştir.

Görüşmeler sırasında katılımcıların demografik bilgileri alındıktan sonra, analiz edilecek konuya temel oluşturmak amacıyla veri toplama süreci kısa yanıtli sorularla başlamıştır. Bu çerçevede, katılımcıların algılanan teknoloji yeterlilik düzeyleri, açık eğitim kaynaklarına ilişkin farkındalıkları, açık eğitim kaynakları hakkında ilk kez hangi kanal aracılığıyla bilgi edindikleri, açık eğitim kaynakları ve/veya açık ders malzemeleri kullanım geçmişleri, daha önce kullandıkları açık eğitim platformları, açık eğitim kaynağı hazırlama deneyimleri olup olmadığı ve sınıf içi derslerini desteklemek için kullandıkları açık eğitim kaynaklarının hangi formatta olduğu belirlenmeye çalışılmıştır.

Toplam 21 katılımcı teknoloji yeterliliklerine ilişkin algılarını paylaşmıştır. Tüm katılımcılar teknoloji becerilerini ortalamanın üzerinde değerlendirmiş olup, hiçbir katılımcı kendini "çok düşük" veya "düşük" seviyede görmemiştir. Katılımcıların yaklaşık üçte biri (n=7, %33,33) becerilerini "orta" düzeyde, neredeyse yarısı (n=10, %47,62) "yüksek" düzeyde, daha küçük bir grup ise (n=4, %19,05) "çok yüksek" düzeyde olarak değerlendirmiştir.

Araştırmanın geçerli bulgular üretebilmesi için katılımcıların genel olarak açık eğitim kaynakları konusunda uygun bir farkındalığa sahip olmaları önemliydi. Katılımcıların büyük çoğunluğu (n=20, %95,24) açık eğitim kaynakları hakkında bilgi sahibi olduklarını belirtirken, yalnızca bir katılımcı (%4,76) bu konuda farkındalığa sahip olmadığını ifade etmiştir.

Katılımcılar, açık eğitim kaynakları hakkında bilgiyi üniversitenin Uzaktan Eğitim Merkezi'nden (n=15), interneti gezinirken tesadüfen (n=13), kendi yaptıkları araştırmalar yoluyla (n=2) veya meslektaşlarından (n=2) edindiklerini belirtmiştir. Görüşmecilerin çoğu, bilgi edinmelerinde üniversitenin Uzaktan Eğitim Merkezi'nden aldıkları eğitimin etkili olduğunu ifade etmiştir:

K2: “Bu pandemi dönemi uzaktan eğitim hayatımıza girince UZEM’in yaptığı bilgilendirmeler vardı o esnada hani öğrencilerinizle açık ders kaynaklarını da paylaşabilirsiniz dediğinizde açıkçası öğrendim öncesinde bilmiyordum”.

Katılımcılara, görüşme sorularına verdikleri yanıtların analizinde önemli görüldüğü için daha önce açık eğitim kaynağı veya açık ders malzemesi kullanıp kullanmadıkları da sorulmuştur. Katılımcıların yarısından fazlası (n=13, %61,90) daha önce açık eğitim kaynağı veya açık ders malzemesi kullanmışken, sekiz katılımcı (%38,10) bu kaynaklarla herhangi bir deneyime sahip olmadığını belirtmiştir. Katılımcıların açık eğitim kaynağına dair farkındalığı yüksek olsa da, tüm katılımcılar daha önce açık eğitim kaynağı veya açık ders malzemesi kullanmamıştır.

Daha önce açık eğitim kaynağı veya açık ders malzemesi kullandığını belirten katılımcıların çoğu, TÜBA, ODTÜ, Anadolu Üniversitesi, açık erişimli yayınlar ve dergiler gibi ulusal platformları tercih ettiğini (n=14) belirtmiştir. Bunun yanı sıra, bazı katılımcılar uluslararası platformlar olan MIT, Google Arts, Coursera ve Khan Academy’yi de kullandıklarını ifade etmiştir (n=7).

K15: “Hem ODTÜ’nün hem MIT’nin açık dersleri var. MIT’dekini ben çok önceden kullanıyordum, bir sene oradaydım. Oradayken herhalde öğrendiğimi düşünüyorum. ODTÜ’nünkü vs başka üniversitelerin internetten araştırırken denk gelmiştim.”

Katılımcıların açık eğitim kaynakları ile önceki deneyimlerinin genellikle kullanım düzeyiyle sınırlı olduğu görülmüştür. Her ne kadar katılımcıların yaklaşık %62’si daha önce açık eğitim kaynağı kullanmış olsa da, büyük çoğunluğu (n=20) daha önce açık eğitim kaynağı oluşturmadığını belirtmiştir. Açık eğitim kaynağı oluşturma sürecine katılmış tek katılımcı, tez danışmanının lisans düzeyindeki bir dersine ait ders notları ve ders sunumu hazırlama sürecine yardımcı olarak bu sürece başladığını ifade etmiştir (P13).

Daha önce derslerinde açık eğitim kaynağı kullanan öğretim elemanlarına, bu kaynakların derslerine ne tür katkılar sağladığına ilişkin açık uçlu sorular yöneltilmiştir. Katılımcı yanıtları, ‘destekleyicilik’ teması etrafında yoğunlaşmıştır. Bu bağlamda dokuz farklı kod belirlenmiş olup, akademik katkının yanı sıra zenginleştirme, somutlaştırma, teşvik, fayda ve birikim sağlama, çeşitli örnekler sunma, ihtiyaçlara yanıt verme, farklı bakış açıları kazandırma ve kaliteyi artırma gibi unsurlar öne çıkmıştır. Katılımcılar, açık eğitim kaynaklarının öğretim sürecine katkı sağladığını, dersleri zenginleştirerek fayda ve birikim sunduğunu ve farklı, çeşitli örnekler aracılığıyla kavramların somutlaştırılmasına yardımcı olduğunu belirtmiştir. Bazı katılımcılar, açık eğitim kaynaklarının öğrencilerin ihtiyaçlarına yanıt verdiğini ve bu kaynakları öğrencilerin gereksinimlerine göre şekillendirmenin, onların öğrenme motivasyonlarını artırmada etkili olduğunu vurgulamıştır.

K2: “Öğrencinin ihtiyacına göre çalışmaları düzenliyoruz. Teorik olarak birikiminin sağlanması açısından yararlı ... Öğrenmeye ve öğrencilerin gelişimlerine muhakkak desteği olacaktır. Kişi kendi eserinde benzer bir yapıya uyarlayabilir, yani böyle bir deneyim çıkartılabilir.”

Açık eğitim kaynaklarının farklı bakış açıları yaratmaya katkı sağladığını da belirten katılımcılar, kullandıkları açık eğitim kaynaklarının kaliteyi artırarak hem öğrenme yollarını çeşitlendirdiği hem de dersleri bağlamında akademik bir katkı sunduğu ifade etmişlerdir.

K5: “Farklı yaklaşımlar olabilir, ama açık ders malzemesi sayesinde işte belli bir kalite oluşmuş oluyor. Bence bir kalite standardı getirmiş oluyorsunuz az çok ... Ders kapsamında hangi kazanımların verilmesi gerekiyor, içeriklerin verilmesi gerekiyor, o noktada katkı sağladığını düşünüyorum.”

K5 katılımcı ifadesinde olduğu gibi açık eğitim kaynaklarının kaliteyi artırdığını söyleyen katılımcılar, bu kaynakların niteliğine de dikkat çekmişlerdir. Bu kapsamda, açık eğitim kaynaklarını derslerinde kullanan katılımcı öğretim elemanlarına bu kaynakların derslere katkısı hakkındaki görüşleri sorulmuştur. Katılımcıların yanıtları ‘nitelik’ ve ‘önem’ olmak üzerinde iki tema altında toplanmıştır.

'Kalite' unsuruna katkıda bulunan faktörler arasında öğrenmenin geliştirilmesi, çeşitliliğin sağlanması, deneyimsel öğrenme ve gelişime açık olma yer almaktadır. Bu unsurlar, öğrenme deneyiminin iyileştirilmesi, farklı bakış açılarının teşvik edilmesi, uygulamalı veya etkileşimli katılımın desteklenmesi ve sürekli iyileştirme ile uyarlamaya olanak tanınmasının önemini vurgulamaktadır. Öte yandan, 'önem' unsurunu vurgulayan faktörler doğrulanabilirlik, bilgi doğruluğu, disiplin uyumu, farklı alanlara hitap etme, zaman tasarrufu, hızlı öğrenme, hedeflere ulaşma ve sınırsız bilgiye erişim gibi bileşenleri içermektedir. Bu faktörler, güvenilir ve doğru içeriğin gerekliliğini, akademik ve mesleki standartlarla uyumu, çeşitli disiplinlere uygulanabilirliği, zaman ve öğrenme hızında verimliliği, hedeflerin gerçekleştirilmesini ve geniş bilgi kaynaklarına erişimi ön plana çıkarmaktadır.

Bazı katılımcılar, farklı açık eğitim kaynaklarından elde edilen bilgilerin doğruluğu ve güvenilirliğinin sorgulanması gerektiğini, aynı şekilde bu kaynaklara atfedilen önemin de eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Kullanıcı perspektifinden bakıldığında, açık eğitim kaynaklarının farklı alanlara hitap edecek şekilde farklı disiplinlere uyarlanması gerektiği vurgulanmıştır. Bu konuya ilişkin olarak katılımcılardan biri görüşünü şu şekilde ifade etmiştir:

K4: "Benim kendi becerilerimi geliştirmem gerekiyor. Bir kere şunda zorlanıyorum, bilginin doğruluğunu ölçemiyorsunuz. Mesela o çok kritik bir şey. Sonu .org ile bitenler daha güvenilir muhtemelen. Kontrol ediyorum bu bilgi doğru mu diye, bilginin doğruluğunu kontrol etmekle ilgili biraz vakit geçiriyorum. Sonuçta mesela Muğla Üniversitesi yaparsa, ODTÜ yaparsa, Khan Academy kurumsal olursa, belki işimiz de daha çok hızlanır. Çünkü dediğim gibi bilgilerin doğruluğunu alanımda çok rahatlıkla bilebiliyorum, ama alan dışındaki şeyleri çok bilemeyebiliyorsun. O yüzden bence şey önemli, o bilginin bir süzgeçten geçirilerek oraya konduğunu bilmek. Kaynağın niteliği, doğru bilgi, rasyonel bilgi olması benim için önemli."

Benzer şekilde katılımcılar açık eğitim kaynaklarının zamandan istifade ederek öğrencilerin hızlı öğrenmelerine katkı sağladığını öne sürmüştür. Bir katılımcının ifadesinde olduğu gibi, katılımcılar görüşlerinde açık eğitim kaynaklarının sınırsız bilgi sağlama ile birlikte derslerinde hedeflerine daha kolay ulaştıklarını yansıtmaktadır.

K3: "Çok aşırı kaynak yüklemekten ziyade, nokta atışı ihtiyaç olan alanlarda önemli olan benim şeyle alakalı sosyal olan özellikle sosyoloji gibi disiplinlerde daha okuma odaklı gidiyor. Görünürlük sevdasına girmeye başlarsa bu sefer niteliği mi konuşacağız biz, yoksa en çok kişiye ulaşmayı mı? Açık eğitim kaynaklarını geliştirip kullanmak çok başka bir yere gidecek belki de."

Açık eğitim kaynaklarının niteliğine ilişkin bir kaygı da, içeriğin kalitesi ve doğruluğunun yanı sıra materyallerin biçimsel görünümüyle ilgilidir. Herkesin erişimine açık bu kaynaklarda biçim olarak öğrencilerin dikkatini çekici ve onları öğrenmeye güdüleyici içerikler beklenirken, birçok kaynağın biçim olarak 'kötü' ve 'sevimsiz' olduğu da ifade edilmiş ve tasarımın önemine dikkat çekilmiştir.

K1: "Öğrenciye direk önüne hemen atılacak formatta değil yani çok sevimsiz görünüyor bazıları. Hani ben faydalanabilirim belki ama yani yeni bu işlere giren öğrenci için çok şey çirkin olan notlar da var. Çok müthiş, akademide kendini bu işe adanmışçasına şey yaptığını görmedim açıkçası bizim Mühendislik alanında."

Katılımcıların açık eğitim kaynaklarının ders öğrenme çıktılarına katkısını nasıl değerlendirdiği kısa bir soru ile incelenmiş, bu sayede söz konusu kaynakları kullanıp kullanmadıklarına dair ek veriler elde edilmiştir. Ders öğrenme çıktılarına ulaşmada açık eğitim kaynaklarının kullanımına ilişkin olarak katılımcıların çoğunluğu (n=12, %57,14) bu kaynakları faydalı bulurken, %23,81'i (n=5) kısmen faydalı gördüklerini belirtmiştir. Buna karşın, %19,05'lik bir kesim (n=4), kalite ve disiplin özelindeki sorunlar nedeniyle açık eğitim kaynaklarının ders hedeflerine ulaşmada yeterli olmadığını ifade etmiştir.

Açık eğitim kaynağı kullanmayan katılımcılar, bu kaynakları tercih etmeme nedenlerini çeşitli faktörlere dayandırmıştır. Bazıları uygun kaynakları bulmanın veya seçmenin zor olduğunu belirtirken, diğerleri mevcut materyallerin kendi alanları için yetersiz olduğunu ifade etmiştir. Açık eğitim kaynaklarının hedeflenen öğrenme çıktılarıyla uyumlu olmaması da dile getirilen çekinceler arasındadır. Ayrıca, dil engelleri gibi anlaşılabilirlikla ilgili sorunlar da kullanıma yönelik engeller arasında yer almıştır. Bazı

katılımcılar içeriği güncellikten uzak bulurken, bazıları ise kendi öğretim ihtiyaçları açısından gereksiz olarak değerlendirmiştir. Bu faktörler, eğitim ortamlarında açık eğitim kaynaklarının benimsenmesini zorlaştırabilecek çeşitli engelleri ortaya koymaktadır.

OER kullanımını gereksiz bulan bir katılımcının görüşü, bu tür kaynakları kullanmama nedenleri arasında özgünlük ve güncellik faktörlerini vurgulamaktadır:

K16: “Kullanmadım çünkü ders notunu herkesin kendi hocasının kendisinin hazırlaması gerektiğini düşünüyorum o yüzden de evet tabiki benim de kaynaklarım var ama ders notlarımı, slaytlarımı hazırlarken güncel ve özgün şekilde olduğundan daha çok kendi örneklerimle gitmeyi tercih ederim”.

Öte yandan, katılımcılar açık eğitim kaynaklarının kullanımı için çeşitli gerekçeler de sunmuştur. Birçok katılımcı, mevcut materyallerin çeşitliliğini takdir ederek, bu durumun daha geniş bir içerik yelpazesine erişim sağladığını belirtmiştir. Sesli ve görsel desteklerin dâhil edilmesi, katılımı ve kavrayışı artıran önemli bir avantaj olarak değerlendirilmiştir. Ayrıca, bazı katılımcılar açık eğitim kaynaklarının sunduğu farklı bakış açılarının öğrenme deneyimini zenginleştirdiğini ifade etmiştir. Bununla birlikte, kaynaklara erişimde yaşanan yetersizlikler, belirli bağlamlarda açık eğitim kaynaklarının etkili kullanımını sınırlayabilecek bir zorluk olarak dile getirilmiştir.

Bir katılımcı, pandemi sürecinde yürütülen acil uzaktan eğitim dersleri kapsamında açık eğitim kaynaklarını öğrencileriyle paylaştığını vurgulamıştır.

K11: “Pandemi dönemindeki uzaktan eğitim sürecinde özellikle bazı üniversiteler açık öğretim fakültelerindeki ders kaynak kitaplarını açık erişime açmışlardı. Lisans öğrencileriyle onları sistem üstünden paylaştım ek kaynak olarak.

Katılımcıların açık eğitim kaynaklarını bulma, kullanma, oluşturma ve paylaşma süreçlerinde karşılaştıkları engeller açısından, bazıları belirli alanlarda kaynakların azlığı veya yokluğundan, kaynak seçme/eleme gerekliliğinden, telif hakkı veya intihal konusundaki endişelerden, bilgilerin doğruluğunu teyit etme gereksiniminden, açık eğitim kaynaklarını araştırmak veya kullanmak için yeterli zamana sahip olmamaktan ve yabancı dildeki kaynakları anlama konusundaki sınırlılıklardan bahsetmiştir. Ancak, belirtilen nedenlerin tek bir engel üzerinde yoğunlaşmadığı ve katılımcıların diğer sorulara verdikleri yanıtlarla uyumlu olduğu görülmüştür.

K13: “Bir kere alan itibarıyla açık kaynak çok fazla yok mesela şöyle söyleyeyim İstanbul Üniversitesi'ndeki programlara baktığımızda orada benim girdiğim dersle alakalı olan farklı disiplinlerdeki kaynak kitapların hepsi aynı zaten. Yani farklı isimlerde kitaplar görüyorsunuz ama içerik olarak hepsi aynı. Dolayısıyla çeşitlilik anlamında az. Çok az.”

Katılımcıların açık eğitim kaynaklarının öğretim materyali hazırlama uygulamaları üzerindeki etkisine ilişkin görüşleri ikiye ayrılmıştır. Katılımcıların %47,62'si (n=10), açık eğitim kaynaklarının materyal geliştirme sürecini destekleyerek olumlu bir etki yarattığını belirtirken, %52,38'i (n=11) bu kaynakların kendi uygulamaları üzerinde etkisiz olduğunu ifade etmiştir. Dikkat çekici bir şekilde, hiçbir katılımcı açık eğitim kaynaklarını olumsuz bir etkisi olduğunu belirtmemiştir. Bu bulgular, açık eğitim kaynaklarının bazı öğretim elemanları için faydalı olabileceğini, ancak diğerleri için öğretim materyali hazırlama süreçlerinde önemli bir fark yaratmadığını göstermektedir.

Katılımcıların büyük bir kısmı (n=15, %71,43) öğretim materyallerinin telif hakları konusunda bilgi sahibi olduklarını belirtirken, %28,57'si (n=6) bu konuda yalnızca kısmen bilgilendiklerini ifade etmiştir. Hiçbir katılımcı konuya tamamen yabancı olduğunu belirtmemiştir. Açık eğitim kaynaklarını paylaşırken telif hakkı konusunda endişe duyup duymadıkları sorulduğunda %52,38'i (n=11) endişe duyduğunu, %33,33'ü (n=7) kararsız olduğunu, %14,29'u (n=3) ise herhangi bir endişe taşımadığını belirtmiştir. Bu bulgular, öğretim elemanlarının eğitim materyallerini paylaşırken hukuki boyutlara ilişkin farkındalık ve ihtiyat düzeylerinin değişkenlik gösterdiğini ortaya koymaktadır.

Açık erişimli ders materyallerinin kullanımı konusunda ise katılımcıların %42,86'sı (n=9) bu tür materyallerin kullanımına ilişkin rahat hissettiğini, %33,33'ü (n=7) ise rahatsızlık duyduğunu belirtmiştir. Beş katılımcı (%23,81) kısmen rahatsız olduğunu ifade ederek bu konuda belirli bir tereddüt taşıdığını göstermiştir. Bu sonuçlar, birçok öğretim elemanının materyallerini paylaşmaya açık olduğunu, ancak önemli bir kısmının hala potansiyel kullanım ve dağıtım konularında çekinceleri olduğunu ortaya koymaktadır.

Mart 2020'de COVID-19 pandemisinin dünya çapındaki etkisi, ilk ve ortaöğretimde olduğu gibi yükseköğretimde de neredeyse bir gecede çevrimiçi uzaktan eğitime geçişe yol açmıştır. Bu ani geçiş sürecinde, eğitim kurumlarının altyapısı ve hazırlık durumu ile kullanılan öğretim materyallerinin erişilebilirliği ve kalitesi gibi konular sorgulanmıştır. Katılımcıların %66,67'si (n=14), pandeminin açık eğitim kaynaklarına duyulan ihtiyacı olumlu yönde etkilediğini belirtmiş, bu dönemde açık eğitim kaynaklarına olan güvenin ve farkındalığın arttığını vurgulamıştır. Buna karşın, %33,33'ü (n=7) pandeminin bu anlamda herhangi bir etkisi olmadığını ifade etmiştir. Dikkat çekici bir şekilde, hiçbir katılımcı pandeminin açık eğitim kaynaklarına olan ihtiyacı olumsuz etkilediğini belirtmemiştir. Pandeminin açık eğitim kaynaklarına olan ihtiyacı artırdığını düşünen katılımcılar, bu kaynaklara yönelik farkındalıklarının uzaktan eğitim sürecine katılmaları sonucu arttığını belirtmişlerdir.

Bir katılımcı, pandemi sürecinde acil uzaktan eğitim kapsamında kullanılan açık eğitim kaynaklarının çoğu eğitim kurumunda hazır, nitelikli ve faydalı kaynaklar olduğunu destekleyen bir görüş öne sürmüştür:

K11: "Pandemi süreci mecburi bir katkı sağladı çünkü ben hala bana kalsa yüz yüze eğitimi öğretimi tercih eden biriyim o yüzden bunu mecbur bıraktığı için bunu kullanıyorum açıkçası hani o yüzden ne kadar katkı sağladı tabiki çok büyük katkı sağladı benim yükümü hafifletiyor aslında açık ders materyalleri bu anlamda bulduğum açık erişime sahip bir video çok uzun olmamak kaydıyla, izlettim beş dakikalık kısa bir bilgilendirme videosu öğrenciyi destekleyecek, bu beni besliyor dersimi besliyor ama karşı tarafa nasıl geçtiği konusunda inanın bir fikrim yok yani bana katkı sağlıyor tabi ki dersime de katkı sağlıyor".

Katılımcıların büyük bir çoğunluğu (%90,48, n=19), açık eğitim kaynağı oluşturma ve paylaşma girişimlerinde bir rol üstlenmeleri gerektiğine inandıklarını belirtmiştir. Bu bulgu, açık eğitim kaynaklarının oluşturulması ve kullanımına yönelik güçlü bir katılım ve sahiplenme isteğini ortaya koymaktadır.

K17: "Tabi ki niye olmasın yani şimdi ben şöyle düşünüyorum; farklı çalışmalar konusunda bir yüksek lisans disiplinler arası bir yüksek lisans dersi açsam ben, açıkçası Malezyadaki bir öğrencinin kayıt olmasını ve buradan ders izlemesini isterim yani ve bu imkânı sadece benim değil, bu disiplinler arası programda yer alacak olan her kişinin ama şöyle bir şey var bunu herkes yanaşmayacaktır onu biliyorum".

Bu bulgular, öğretmenler arasında açık eğitim materyallerinin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılmasına yönelik yüksek düzeyde bir ilgi ve katılım isteği olduğunu göstermektedir. Ancak, katılımcıların açık eğitim kaynağı girişimlerine gönüllü olarak katılma eğilimleri farklılık göstermektedir. Katılımcıların %33,33'ü (n=7) gönüllü olma konusunda kesin bir isteklilik gösterirken, daha büyük bir grup (%57,14, n=12) gelecekte gönüllü olabileceklerini belirtmiştir. Öte yandan, iki katılımcı böyle bir girişime gönüllü olmayacaklarını ifade etmiştir. Bu katılımcılardan biri, açık eğitim kaynağı hazırlamanın ekstra zaman, titiz çalışma ve sağlam, güvenilir bir teknik altyapı gerektirdiğini vurgulamıştır.

K18: "Hayır, şimdilik altyapı oluşmadan böyle bir şey de aktif rol almak istemem, istediğim gibi olmadığı sürece de yeterli desteği veremeyeceğimi düşünürüm. Şimdilik felsefe olarak pratik olarak daha hazır olmadığını düşünüyorum ülkemizin ama bu tarz sizlerle yaptığımız görüşme gibi fikir ve oluşacak politikalara destek vermek adına desteğim olabilir."

Bu bulgular, katılımcı öğretim elemanlarının açık eğitim kaynağı geliştirme sürecine olumlu baktıklarını ancak aktif katılımın artırılması için kurumsal destek ve teşvik mekanizmalarına ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir. Katılımcılar, açık eğitim kaynağı hazırlamanın bireysel bir çaba yerine ekip çalışması

gerektirdiğini, uygulanabilir bir çerçeveye ihtiyaç duyulduğunu ve etkili politikaların geliştirilmesi gerektiğini vurgulamışlardır.

Kurumsal açık eğitim politikası bağlamında destek ihtiyacı öne çıkarken, etkili bir açık eğitim kaynağı uygulamasının sağlam bir kurumsal destek gerektirdiği belirtilmiştir. Katılımcılar, açık eğitim kaynağı geliştirme ve kullanımında kurumsal teşviklerin (örneğin, akademik atama ve terfilerde değerlendirilmesi) önemli olduğunu ve açık eğitim kaynağı politikalarının özellikle öğrencilere erişim sorunlarını azaltmaya yönelik olarak ders çeşitliliğini artırmayı hedeflemesi gerektiğini ifade etmişlerdir.

K8: “Ben bu yönde kurum politikasının olması gerektiğine inanıyorum zaten hocaları bu yöne teşvik etme konusunun kurum olarak böyle bir politika geliştirmesi gerekiyor ki ona hizmet çok güzel birşey hakkaten inşallah yakın zamanda olur. Öğretim elemanlarını da motive eder bu.”

Ayrıca, açık eğitim kaynaklarının güncelliğini ve doğruluğunu sağlamak için düzenli güncellemelerin gerekliliği vurgulanmıştır. Katılımcılar, öğretim elemanlarının açık eğitim kaynağı girişimlerine katılımını teşvik etmek amacıyla teşvik mekanizmalarının oluşturulmasını önermiştir. Son olarak, erişim sorunlarının önemli bir engel olduğu belirtilmiş ve kurumsal politikaların açık eğitim kaynaklarının etkin kullanımını ve dağıtımını kolaylaştıracak şekilde yapılandırılması gerektiği ifade edilmiştir.

Sonuç

Açık erişim ve açık eğitim kaynaklarına yönelik çalışmalara temel oluşturmak amacıyla tasarlanan bu araştırma, bilginin inşası, çoğaltılması ve paylaşılması önündeki engelleri kaldırmak amacıyla 1990’ların sonunda başlayan açık eğitim kaynakları hareketi çerçevesinde, üniversitenin Açık Eğitim Kaynağı platformunun hayata geçirilmesine de temel oluşturan Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi’nde görev yapan öğretim elemanlarının ders materyallerini ücretsiz olarak erişime açmalarına ilişkin algılarını ve Açık Ders Malzemeleri ile ilgili kurumsal bir uygulamanın içerisinde aktif olarak yer almaya ilişkin motivasyonlarını belirlemek üzere gerçekleştirilmiştir.

Araştırma kapsamında görüşme yapılan katılımcıların açık ders malzemelerinin geliştirilmesi ve kullanıma açılmasıyla ilgili olarak ifade ettikleri görüşleri, bu konuda profesyonel bir desteğe ve iş birliğine her zaman ihtiyaç duyduklarını yansıtmaktadır. Ayrıca daha nitelikli ve daha etkili açık ders malzemeleri için zamana da ihtiyaç duyduklarını belirten öğretim elemanları telif hakları konusunda çekince duymaktadır, ancak bu konuda araştırmalar yaparak ve uzman kişilere danışarak problemlerini çözmeye çalışmaktadırlar. Öğretim elemanları sahip oldukları bilginin ve birikimin paylaşılması ve geniş bir kitleye ulaşması amacıyla yazılım, donanım ve kurumsal desteğin yanı sıra, teşvik edilmelerinin ve ekip çalışmasının önemine vurgu yapmış ve açık ders malzemelerinin ve açık eğitim kaynaklarının öğrenenlerin hem kendi disiplini/alanı hem de farklı disiplinlerde/alanlarda öğrenmelerini çeşitlendirmesi ve zenginleştirilmesi bakımından daha fazla kişiye ulaştırılmasının fırsat eşitliği ve demokratikleştirme gibi yönlerini de beslediğini ifade etmişlerdir.

Açık ders malzemelerinin geliştirilmesi ve paylaşılması süreçlerinde öğretim elemanlarının bu konuya bakış açılarının değiştirilmesini önemli bulan katılımcılar, öğretim elemanlarının bağlı oldukları kurumun bu konuda sahip olduğu politikalarla kendilerini teşvik ederek açık ders malzemesi geliştirme ve paylaşma çalışmalarına süreklilik kazandırılması gerektiğini düşünmektedir. Açık ders malzemeleri ve açık eğitim kaynaklarının geliştirilmesi ve paylaşılması sürecinde etkin olarak yer alan öğretim elemanlarının deneyimleri konusunda edinilen derinlemesine bilginin, açık eğitim kaynakları konusunda takip edilecek süreci iyileştirmesi ve kurumsal olarak öğretim elemanlarının bu süreçteki ihtiyaçlarına daha iyi yanıt verilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Tartışma

Küresel Covid-19 pandemisi öncesinde açık eğitim kaynakları ile ilgili yapılan çalışmalar, hem Türkiye’de hem de dünyada öğretim elemanları arasında bu konudaki farkındalığın artırılmasına yönelik ihtiyacı vurgulamıştır. Örneğin Atılgan ve Bulut’un çalışmasında (2008) akademisyenlerin %71’inin çalışmalarını hiçbir açık arşiv içinde yayınlamadığı ve açık arşiv çalışmalarından habersiz olduğu ifade edilirken, Barneva, Brimkov, Gelsomini, Kanev ve Walters (2019) tarafından yapılan araştırmada da,

katılan öğretim elemanlarının %50'sinden fazlası açık eğitim kaynaklarından ve bunların geleneksel ders kitaplarının yerini nasıl alabileceklerinden habersiz olduklarını belirtmişlerdir. 2020 Ufuk Raporu'nda ise, öğretim elemanlarının %56'sının açık eğitim kaynaklarını hiç duymadığı raporlanmıştır (Brown vd., 2020).

Küresel pandemi, isteyen herkesin her yerden ve herhangi bir cihazdan ücretsiz olarak erişebileceği açık eğitim kaynaklarının giderek artan önemini belirgin bir şekilde ortaya koymuştur. Bununla birlikte 2021 Ufuk Raporu, pandeminin aciliyetine rağmen, açık eğitim kaynaklarının öğretim üyeleri arasındaki benimsenme oranları sabit kaldığına işaret etmektedir. Aynı raporda, her ne kadar erişim ve öğrenme fırsatları sağlamak amacıyla yaygın olarak benimsenen bir yaklaşım olsa da, "açık"lığın eğitim içeriği sağlamada işlevinin göz ardı edildiği, uygulamalarda gerekli farkındalığın mevcut olmadığı ve bu durumun açık eğitim kaynaklarının uyarlanmasını daha da engellemekte olduğu vurgulanmaktadır. Raporda, Türk yükseköğretiminin en büyük zorluklarından birinin açık ve erişilebilir ifadesinin düşük kalite anlamına geldiği algısını aşmak olduğu ifade edilmektedir.

Nitekim, bu çalışmanın katılımcıları da açık eğitim kaynaklarının önemi hakkında çeşitli açık eğitim kaynaklarından elde edilen bilgilerin doğruluğunun ve teyit edilebilirliğinin sorgulanması gerektiğini ileri sürmüşlerdir. Benzer şekilde Altıntaş'ın (2024) öğretim elemanları ile yürüttüğü araştırmasında katılımcılar, açık eğitim kaynakları içerisinde yayınlanan bilgilerin güvenilirliği ve doğruluğu konusunda çekinceler olabileceğini ifade etmişlerdir. Ayrıca tüm akademisyenlerin açık eğitim kaynağı hazırlama konusunda yeterli olmasının mümkün olmamasından dolayı bazı çalışmaların yapılması gereği vurgulanmıştır. Cinel ve Özdemir Şahin'in (2023) araştırmasında da benzer biçimde katılımcılar, ülkemizde Türkçe üretilmiş açık eğitim kaynaklarının yetersiz olduğunu vurgulayarak, geçmiş yıllarda ülkemizde açık eğitim kaynakları konusundaki girişimlerin sürdürülebilir çözümler sunmadığını belirtmiştir.

Öneriler

Araştırma sonuçları değerlendirildiğinde, açık ders malzemesi kavramından haberdar olma, açık eğitim kaynağı hazırlama veya bu kaynaklardan yararlanma konusunda birtakım olumsuzluklar göze çarpmaktadır. Al ve Madran'a (2013) göre açık ders malzemeleri ile ilgili olarak Türkiye'deki temel problemler içerik geliştirme, içeriğin uygun şekilde sunulmaması ve bu konuda tüm ilgili kesimlerin konu hakkında gerekli özeni tam bir adanmışlık içinde gösterilmemesidir. Bu nedenle konuyla ilgili farkındalık yaratma çabaları içerik oluşturma çalışmalarına paralel olarak yürütülmeli ve açık ders malzemeleri konusu ilgili birimler tarafından teşvik edici politikalarla desteklenmelidir. Bu olumsuzlukların giderilmesi konusunda, bilgiyi üretme ve yayma misyonu taşımalarından dolayı yüksek öğretim kurumlarına büyük rol düşmektedir. Bu çerçevede, ulusal düzeyde açık eğitim kaynak ve uygulamalarının benimsenmesini artırmak ve daha geniş bir erişim ve eğitim kalitesi sağlamak amacıyla Türk yükseköğretimi, öğretim elemanlarının eğitim uygulamalarında açık eğitim kaynaklarının nasıl kullanılacağı ve uyarlanacağı konusunda eğitim programları ve bilgilendirme toplantıları düzenlemeli, eğitim uygulamalarında açık eğitim kaynağı kullanan veya geliştiren öğretim elemanları için araştırma fonları, ödüller, tanınırlık vb. teşvikler sağlanmalı, bu kaynakları başarıyla kullanan öğretim elemanlarının ve kurumların iyi uygulama örnekleri paylaşılmalı ve hepsinden önce yükseköğretim kurumlarında açık eğitim kaynakları ve uygulamalarının kullanımını teşvik eden ulusal politikalar ve yönergeler geliştirilmelidir.

Çalışmalar, açık eğitim kaynaklarının öğrenenlerin hem kendi disiplini/alanı hem de farklı disiplinlerde/alanlarda öğrenmelerini zenginleştirilmesi bakımından daha fazla kişiye ulaştırılmasının fırsat eşitliği ve demokratikleştirme gibi yönleri de beslediğini ortaya koymaktadır. Bu kapsamda, kurumların bu konuda sahip olduğu politikalarla açık ders malzemesi geliştirme ve paylaşma çalışmalarına süreklilik kazandırması önemlidir.

Etik Kurul İzin Bilgisi: Bu araştırma, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu 15/01/22 tarihli 30112/11-07 sayılı kararı ile alınan izinle yürütülmüştür.

Yazar Çıkar Çatışması Bilgisi: Bu çalışmada yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Fon Kaynakları Beyanı: Araştırma Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından (Proje No: 20/104/02/5) desteklenmiştir. "Eğitim Hizmetlerinin

Niteliğinin Artırılmasında Bir Model Olarak Açık Eğitim Kaynakları: Öğretim Üyelerinin Açık Ders Malzemelerinin Üretim ve Kullanımına İlişkin Görüşleri, Katkı Motivasyonları ve Mskü Açık Ders Platformu Örneği” isimli projeye desteği dolayısıyla MSKÜ Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi’ne teşekkür ederiz.

Yazar Katkısı: Yazarlar makaleye eşit katkı sağlamış olduklarını beyan ederler.

Yapay Zeka Kullanım Beyanı: Araştırmada yapay zeka kullanılarak herhangi bir çalışma yürütülmemiştir.

Yazar İş Bölümü Beyanı: Araştırmanın planlanması ve tasarımı sürecinde; M.A. ve A.Y. araştırmanın genel çerçevesini belirlemiş ve metodolojiyi planlamıştır. N.K.K. ve A.Y. literatür taramasına katkıda bulunmuştur, araştırma sorularının netleştirilmesine yardımcı olarak yöntemsel detayları tartışmışlardır. Veri toplama ve analiz çalışmalarında; A.Y. veri toplama yöntemlerini belirlemiş, verileri analiz etmiş ve sonuçları yorumlamıştır. N.K.K. ve A.Y. veri toplama sürecine katılmış ve veri analizlerini gerçekleştirmişlerdir. Makale yazımı sürecinde; N.K.K. ve A.Y. makalenin ana hatlarını oluşturmuştur, giriş ve tartışma bölümlerini yazmıştır. A.Y. yöntem ve sonuçlar bölümlerini yazmıştır. M.A. literatür taraması yaparak tartışmaya katkıda bulunmuştur. Gözden geçirme ve revizyon işlemlerinde ise; tüm yazarlar (N.K.K., A.Y., M.A.) makaleyi okuyarak geri bildirimde bulunmuşlardır. N.K.K., A.Y. ve M.A. hakem geri bildirimlerini dikkate alarak makaleyi revize etmiş ve makaleye son halini vermişlerdir. Yayın sürecinde de; N.K.K. dergi seçimini yaparak makaleyi dergi şablonuna uygun hale getirmiş ve editörlerle iletişimi yürütmüştür. A.Y. ve M.A. hakem değerlendirmesi sürecinde gerekli revizyonlara katkıda bulunmuştur.

Kaynakça

- Al, U., & Madran, O. (2013). Açık ders malzemelerine genel bakış: Türkiye bilimler akademisi örneği [An Overview to Open Courseware: An Example of the Turkish Academy of Sciences]. *Bilgi Dünyası*, 14(1), 1-16. <https://doi.org/10.15612/BD.2013.132>
- Albright, P. (2005). *Open Educational Resources Open Content for Higher Education (Final forum report)*. UNESCO International Institute for Educational Planning Internet Discussion Forum. <https://www.ifap.ru/library/book064.pdf>
- Altıntaş, S. (2024). Akademisyenlerin açık eğitim kaynaklarına yönelik görüşlerinin incelenmesi [Investigation of academics' views on open educational resources]. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 10(1), 92-131. <https://doi.org/10.51948/auad.1345849>
- Atılgan, D., & Bulut, B. (2008, June 5-7). *Açık erişim olgusu ve Ankara Üniversitesi* [Open Access Facts & Ankara University] [Conference presentation]. Information-Documentation Management and Cooperation among the Libraries in the Balkan Countries Symposium Papers, Edirne, Türkiye.
- Bal, H. (2013). *Nitel araştırma yöntemi*. Fakülte Kitabevi.
- Barneva, R. P., Brimkov, V. E., Gelsomini, F., Kanev, K., & Walters, L. (2019). Integrating open educational resources into undergraduate business courses. *Journal of Educational Technology Systems*, 47(3), 337-358. <https://doi.org/10.1177/0047239518818406>
- Bates, A. W. (2022). Teaching in digital age: guidelines for designing teaching and learning. Tony Bates Associates Ltd. <https://www.tonybates.ca/teaching-in-a-digital-age/> adresinden 05.10. 2023 tarihinde erişildi.
- Bonidis, K. (2004). *To periechóméno tou scholikou biblíou ós antikeíméno éreúnas* [The content of the school textbook as the object of research: Longitudinal examination of related research and methodological approaches]. Metaihmio.

- Brown, M., McCormack, M., Reeves, J., Brook, D. C., Grajek, S., Alexander, B., Bali, M., Bulger, S., Dark, S., Engelbert, N., Gannon, K., Gauthier, A., Gibson, D., Gibson, R., Lundin, B., Veletsianos, G., & Weber, N. (2020). *2020 Educause Horizon Report (Teaching and Learning Edition)*. EDUCAUSE. <https://library.educause.edu/resources/2020/3/2020-educause-horizon-report-teaching-and-learning-edition>
- Caro, E. T., & Lesko, I. (2014). Analysis of successful modes for the implementation and use of open course ware (OCW) & open educational resources (OER) in higher education: The virtual mobility case. *Revista Iberoamericana de Educación a Distancia*, 17(1), 131-148. <https://doi.org/10.5944/ried.17.1.11577>
- Cinel, İ., & Özdemir Şahin, L. (2023). Açık eğitim kaynaklarına yönelik bakış açılarının incelenmesi: Bilgi ve belge yönetimi örneği [Examining Perspectives on Open Educational Resources: Example of Information and Records Management]. *Bilgi Dünyası*, 24(1), 1-24. <https://doi.org/10.15612/BD.2023.690>
- Creswell, J.W. (2003). *Research design: qualitative, quantitative, and mixed method approaches*. Sage Publications.
- Çakmak, T., Özel, N., & Yılmaz, M. (2013). Evaluation of the Open Course Ware Initiatives within the scope of digital literacy skills: Turkish open courseware consortium case. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 83, 65-70. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2013.06.014>
- Johnstone, S. (2005). Open Educational Resources Serve the World. *EDUCAUSE Review: The Voice of the Higher Education Technology Community*. <https://er.educause.edu/-/media/files/article-downloads/eqm0533.pdf>
- Kanwar, A., Kodhandaraman, B., & Umar, A. (2010). Toward sustainable open education resources: A perspective from the Global South. *American Journal of Distance Education*, 24(2), 65-80. <https://doi.org/10.1080/08923641003696588>
- Knox, J. (2013). The limitations of access alone: Moving towards open processes in education technology. *Open Praxis*, 5(1), 21-29. <https://doi.org/10.5944/openpraxis.5.1.36>
- Koçdar, S., Bozkurt, A., Uçar, H., Karadeniz, A., Erdoğan, E., & Naidu, S. (2023). Openness in education as a living idea: A longitudinal investigation of its growth and development. *Distance Education*, 44(4), 745-764. <https://doi.org/10.1080/01587919.2023.2268321>
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (2016). *Nitel veri analizi: genişletilmiş bir kaynak kitap* (2. Baskı). (S. Akbaba Altun ve A. Ersoy Çev. Ed). Pagem Akademi.
- Merriam, S. B. (2018). *Nitel araştırma: desen ve uygulama için bir rehber* (3. Baskıdan Çeviri, S. Turan Çeviri Ed). Nobel Yayın Dağıtım.
- Mishra, S. (2017). *Promoting use and contribution of open educational resources*. CEMCA.
- Orta Doğu Teknik Üniversitesi. (2019). *ODTÜ açık ders kaynakları [METU OCW]*. Retrieved on September 30, 19 from <https://its.metu.edu.tr/node/5>
- Pelletier, K., Brown, M., Brooks, D. C., McCormack, M., Reeves, J., Arbino, N., Bozkurt, A., Crawford, S., Czerniewicz, L., Gibson, R., Linder, K., Mason, J., & Mondelli, V. (2021). *2021 Educause Horizon Report (Teaching and Learning Edition)*. EDUCAUSE. <https://library.educause.edu/resources/2021/4/2021-educause-horizon-report-teaching-and-learning-edition>
- Rodriguez, G., Perez, J., Cueva, S., & Torres, R. (2017). A framework for improving web accessibility and usability of Open Course Ware sites. *Computers & Education*, 109, 197-215. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2017.02.013>

Sallan Gül, S., & Kahya Nizam, Ö. (2021). Content and discourse analysis in social sciences. *Pamukkale University Journal of Social Sciences Institute*, 42(SI 1), 181-198. <https://doi.org/10.30794/pausbed.803182>

Şen Baysal, A., Çakır, H., & Toplu, M. (2015). Açık eğitim kaynaklarının gelişimi ve Türkiye’de uygulama alanları [The Evaluation of Open Educational Resources and the Application Areas of Turkey]. *Türk Kütüphaneciliği*, 29(3), 461-498. <https://dergipark.org.tr/en/pub/tk/issue/48741/620087>

Toplu, M., & Gökçearsan, Ş. (2012). E-öğrenmenin gelişimi ve internetin eğitim sürecine yansımaları: Gazi Üniversitesi örneği [Development of E-learning and Reflections of the Internet on the Process of Education: A Case Study at Gazi University]. *Türk Kütüphaneciliği*, 26(3), 501-535. <https://dergipark.org.tr/en/pub/tk/issue/48846/622307>

Türkiye Bilimler Akademisi. (2019). *Açık ders malzemeleri projesi* [Open course materials project]. <https://www.tuba.gov.tr/tr/programlar-ve-projeler/akademi-program-ve-projeleri/acik-ders-malzemeleri-projesi>

Yin, R.K. (2003). *Case study research: design and methods*. Sage.

Zawacki-Richter, O., Conrad, D., Bozkurt, A., Aydin, C. H., Bedenlier, S., Jung, I., Stöter, J., Veletsianos, G., Blaschke, L. M., Bond, M., Broens, A., Bruhn, E., Dolch, C., Kalz, M., Kerres, M., Kondakci, Y., Marin, V., Mayrberger, K., Müskens, W., Xiao, J. (2020). Elements of open education: An invitation to future research. *The International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 21(3), 319-334. <https://doi.org/10.19173/irrodl.v21i3.4659>